

ČESKÝ ARMAGEDON

VÝVOJ OČEKÁVÁNÍ KONCE SVĚTA
V PROSTŘEDÍ ČESKÝCH SVĚDKŮ JEHOVOVÝCH

STANISLAV HODOUŠ

ČESKÝ ARMAGEDON

VÝVOJ OČEKÁVÁNÍ KONCE SVĚTA V PROSTŘEDÍ ČESKÝCH SVĚDKŮ JEHOVOVÝCH

STANISLAV HODOUŠ

ČESKÝ ARMAGEDON

**VÝVOJ OČEKÁVÁNÍ KONCE SVĚTA
V PROSTŘEDÍ ČESKÝCH SVĚDKŮ JEHOVOVÝCH**

© Stanislav Hodouš, 2016

Vydání první

ISBN 978-80-260-9513-2

Děkuji panu Mgr. Jaroslavu Francovi, Th. D. – profesoru Cyrilometodějské teologické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci za podporu a důležité podněty pro moji práci. Děkuji doc. PhDr. Zdeňku Vojtíškovi, Th. D. – profesoru Husitské teologické fakulty Univerzity Karlovy v Praze a předsedovi Společnosti pro studium sekt a nových náboženských směrů, za mé provedení svou bohatou sbírkou materiálů, zapůjčení důležitých pramenů pro tuto práci a cenné rady. Děkuji členům Náboženské společnosti svědkové Jehovovi, kteří mi poskytli doplňující informace a svá svědectví. Děkuji také manželce za toleranci mého zkoumání předloženého tématu.

OBSAH

Úvod	8
1 Stručné dějiny svědků Jehovových s ohledem na časová proroctví	10
1.1 Dějiny svědků Jehovových v naší zemi	14
1.2 Charakteristika Náboženské společnosti svědkové Jehovovi ...	17
2 Ohlašování neviditelných apokalyptických událostí svědky Jehovovými v naší zemi	22
2.1 Počátek času konce	25
2.1.1 Stanovení data počátku času konce na rok 1799	26
2.1.2 Změna data počátku času konce z roku 1799 na rok 1914	27
2.2 Druhý příchod Ježíše Krista	28
2.2.1 Stanovení data druhého příchodu Ježíše Krista na rok 1874	30
2.2.2 Změna data druhého příchodu Ježíše Krista z roku 1874 na rok 1914	32
2.2.3 Změna ve stanovení výchozího data výpočtu z roku -606 na -607	34
2.3 Kristův soud lidstva	36
2.3.1 Počátek soudu	36
2.3.2 Konec soudu	37

3	Očekávání armagedonu svědky Jehovými v naší zemi	38
3.1	Stanovení data armagedonu na rok 1914	40
3.2	Stanovení data armagedonu na rok 1915	41
3.3	Stanovení data armagedonu na rok 1925	41
3.4	Stanovení data armagedonu na rok 1941	44
3.5	Stanovení data armagedonu na rok 1975	44
3.6	Stanovení armagedonu do období života generace pamatující události roku 1914	48
3.7	Stanovení armagedonu do období života generace navazující na generaci pamatující události roku 1914	50
3.8	Stanovení armagedonu do velmi brzké doby	51
4	Představy českých svědků Jehovových o ráji na zemi	53
4.1	Tisícileté království	53
4.2	Poslední zkouška lidstva	57
4.3	Věčný ráj na zemi	57
	Závěr	59
	Prameny a literatura	60
	Summary	65
	O autorovi	66

ÚVOD

Netradiční náboženské proudy tvoří dnes nedílnou součást české společnosti. Nejznámějším z nich je v domácím prostředí bezesporu Náboženská společnost svědkové Jehovovi. Ovšem navzdory obecnému povědomí veřejnosti vykazuje toto náboženské hnutí stále značnou míru zastřenosti. Mimo pozornosti médií, která je nyní v českém prostředí spíše velmi výjimečná, vstupují do povědomí lidí především osobně sami členové této náboženské organizace. Činí tak v rámci svých misijních aktivit, během kterých se pokouší navazovat kontakty s lidmi, a to zejména způsobem návštěv „dveře od dveří“, či nabízením své náboženské literatury na veřejných místech. Pokud oslovený člověk projeví zájem o rozhovor, pak jeho téma obvykle zaměří na negativní vyhlídky do budoucnosti lidstva a očekávání velmi brzkého konce současného světa. Takové rozhovory mají oslovené přivést k zamyšlení nad svým životem a uznání, že zbývá poslední krátký čas na to, aby se připojili právě ke svědkům Jehovovým, neboť oni jako jediní – podle jejich přesvědčení – přežijí dramatický konec současného světa, po kterém bude následovat období blahobytu a míru v plnosti Božího království. A právě tato silná apokalyptická očekávání jsou jednou z hlavních charakteristik svědků Jehovových. Málokdo, a to i z řad samotných svědků, ovšem ví, že to byla ona velká očekávání, jež položila základ pro vznik celé zmíněné náboženské skupiny. Ačkoliv existuje řada prací, zabývajících se touto náboženskou organizací, jejímu vývoji v oblasti apokalyptiky bývá paradoxně věnováno jen málo prostoru. Zvláště pak vývoj očekávání konce světa v prostředí českých svědků Jehovových zdá se být tématem prakticky neznámým. Vyplnit toto prázdné místo si klade za cíl tato práce.

Pro dosažení co největší autenticity se základními prameny předložené práce stala právě oficiální literatura této náboženské organizace, vydávaná pro české prostředí svědků Jehovových. Ovšem výrazným nedostatkem materiálů, které dané náboženské hnutí traktuje, je silná tendence některé informace o své minulosti nepřiměřeně zdůrazňovat, jiné zase naopak bagatelizovat, zkruslit či zcela opomenout. S ohledem na takovou situaci vyplývá, že reflexe zmíněného náboženského uskupení, a to zejména v oblasti, ve které se potýkalo s neúspěchy – do níž právě skupina apokalyptických nauk patří – není

snadná. Přesto se autor snaží s těmito materiály prvořadně pracovat. Základ bádání nad vývojem starších nauk svědků tak tvoří zejména autorská díla druhého prezidenta společnosti Johna Franklina Rutherforda. Právě jeho publikace jsou jedněmi z prvních studijních materiálů českých svědků. Základem pro reflektování vývoje v následujícím mezidobí, které v místních podmínkách představuje poměrně dlouhotrvající období komunismu, je pak zejména literatura samizdatová. Posledním stavebním kamenem v této mozaice jsou publikace hnutí z posledních asi dvaceti let, a to zejména těch, v nichž se vedení organizace samo pokouší o nějakou reflexi vlastních dějin.

První kapitola předložené práce seznamuje ve stručnosti čtenáře s obecnou historií svědků Jehovových a představuje základní charakteristiky dané náboženské skupiny. Kapitola druhá předkládá sled událostí s příslušnými daty, jež mají podle svědků blížící se konec současného světa naznačovat. Třetí kapitola se pak ohlíží za daty, ve kterých svědkové světovou katastrofu v minulosti očekávali, a popisuje, jak se jejich náboženské společenství vyrovnávalo s následnými zklamáními. Poslední kapitola nakonec mapuje očekávání svědků Jehovových, která soustředí na konečné budování pozemského ráje a život v něm.

Ačkoliv se autor této práce zabývá danou náboženskou společností již řadu let, sám nebyl nikdy svědkem Jehovovým. Proto mohou číst tuto knížku i samotní svědkové Jehovovi, aniž by tím porušili pravidla své náboženské společnosti o zákazu styku s tzv. odpadlíky a o studiu odpadlické literatury. Tato práce se nezabývá ani argumentačním hodnocením nauk svědků Jehovových z hlediska jejich pravověrnosti. Ponechává prostor samotnému čtenáři, aby si svůj názor na předloženou látku vytvořil sám.

1 STRUČNÉ DĚJINY SVĚDKŮ JEHOVOVÝCH S OHLEDEM NA ČASOVÁ PROROCTVÍ

Počátky svědků Jehovových jsou obvykle spojovány s osobou Charlese Taze Russella. Narodil se 16. února 1852 v Allegheny (nyní součást Pittsburghu ve státě Pensylvánie, USA), v rodině obchodníka s pánskými oděvy. Byl vychován jako presbyterián, ale časem vstoupil do kongregacionalistické církve a později navázal kontakty i s adventisty.¹

Russell navázal na apokalyptické výklady Jonase Wendella, představitele malé skupiny Půlnoční Křik. Ta vznikla z rozpadlého Millerova adventního hnutí, jež se nedočkalo ohlašovaného druhého příchodu Krista na Zemi v roce 1844. Wendell stanovil nové datum Kristova příchodu, a to na rok 1874. Po uplynutí i tohoto data nakonec velká část Wendellovy skupiny souhlasila s vysvětlením, že Kristus přišel, ale pouze duchovně, neviditelně. Takový výklad umožnil přesunout viditelný Kristův příchod až na rok 1914. Jedním z těchto vykladačů byl i Ch. T. Russell.²

V roce 1870 Russell podnícen Wendellem začíná se svou skupinou v Pittsburghu a Allegheny studovat bibli.³ Ovšem teprve po setkání s Nelsonem Hommerem Brabourem v roce 1876 přijal Russell také myšlenku, že rok 1874 je skutečně důležitým mezníkem v dějinách lidstva. Na rozdíl od svých adventistických přátel, kteří očekávali tohoto roku návrat Ježíše Krista na zem ve viditelné podobě, Russell učil, že rok 1874 byl začátkem neviditelné přítomnosti Krista ve světě. S Nelsonem H. Brabourem a Johnem H. Patonem vydává

¹ Srov. VOJTÍŠEK, Zdeněk. *Encyklopedie náboženských směrů a hnutí v České republice*. 1. vyd. Praha: Portál, 2004, s. 97.; Srov. MARTINEK, Branislav. *Náboženská společnost a stát – Historie svědků Jehovových v Československu*. Praha: Dingir, 2000. s. 6.

² Srov. VOJTÍŠEK, Zdeněk. *Encyklopedie náboženských směrů a hnutí v České republice*. s. 97.; Srov. REMEŠ, Prokop. *Svědkové Jehovovi – historický přehled*. Praha: Oliva, 1995, s. 4-5.; Srov. VOJTÍŠEK, Zdeněk. *Netradiční náboženství u nás*. 1. vyd. Praha: Dingir, 1998, s. 72.

³ Srov. *Svědkové Jehovovi – Hlasatelé Božího Království*. Brooklyn: Watch Tower Bible and Tract Society of Pennsylvania, 1993. s. 718.; Srov. REMEŠ, Prokop. *Svědkové Jehovovi – historický přehled*. s. 5.

v roce 1877 knihu „Three Worlds and the Harvest of the World“ (Tři světy a Žeň tohoto světa), do níž integrovali rok 1844 jako začátek očekávání Kristova návratu, rok 1873-1874 ukazující na Kristův neviditelný návrat na zemi, rok 1878 jako nejzazší hranici na nanebevstoupení všech žijících svatých a rok 1914 jako mezní hranici ukončení přítomného řádu věcí na Zemi. Nanebevzetí svatých, ke kterému v průběhu roku 1878 nedošlo, vyvolalo u Barboura těžkou depresi. Russell marně vysvětloval, že datum bylo správné, protože tohoto roku prý začalo neviditelné zmrtvýchvstání vybraných křesťanů. Barbour veřejně vyhlásil, že celá kampaň byla omyl a dokonce začal pochybovat o zástupné úloze Kristovy oběti na kříži. Pro tyto věroučné neshody se v roce 1879 Russell od Barboura oddělil a společně s Patonem a A. D. Jonesem začali vydávat svůj vlastní časopis „Sionská strážná věž a hlasatel Kristovy Přítomnosti“ (Zion’s Watch Tower and Herald of Christ’s Presens).⁴

15. prosince 1884 byla zaregistrována ve státě Pensylvánie zákonná korporace Zion’s Watch Tower Tract Society, jíž byl Russell prezidentem. Všichni čtenáři Russellova periodika Strážná věž byli vybízeni, aby se scházeli a vytvářeli neformální skupinky, s nimiž udržovali spojení cestující zástupci Watch Tower Society. Zároveň tito lidé hlásící se ke společnosti Strážná věž, tehdy známí jako „Mezinárodní sdružení badatelů Bible“ – stručně jen „badatelé Bible“⁵, považovali za svého jediného pastora Russella. On sám o sobě hovořil jako o Božích ústech.⁶ V roce 1880 čítalo jeho hnutí již na 30 studijních skupin, jejichž struktura – na rozdíl od dnešních svědků – byla spíše volná a liberální. Russell nechtěl zakládat novou církev. Spíše usiloval o všeobecné křesťanské hnutí, které by stávající církve protklo jeho myšlenkami. V roce 1886 začalo vydávání Russellova rozsáhlého díla „Studie v Písmech“ (Studies in the Scriptures), které podle vyjádření ve Strážné věži z 15. září 1910 Russell považoval za důležitější než samu bibli.⁷

⁴ Srov. REMEŠ, Prokop. *Svědkové Jehovovi – historický přehled*. s. 5-6.

⁵ Russell odmítal založit novou denominaci, ani si nepřál, aby jeho náboženské hnutí neslo nějaký vlastní název. Přivrženci se proto označovali pouze jako „badatelé Bible“.

⁶ Srov. MARTINEK, Branislav. *Náboženská společnost a stát – Historie svědků Jehovových v Československu*. s. 5.; Srov. VOJTÍŠEK, Zdeněk. *Encyklopedie náboženských směrů a hnutí v České republice*. s. 97.

⁷ Srov. REMEŠ, Prokop. *Svědkové Jehovovi – historický přehled*. s. 7.

Russell zemřel 31. října 1916.⁸ Dědictvím po něm zůstala řada časových proroctví, z nichž se ani jedno nenaplnilo tak, jak bylo předpovězeno, a také tisíce zmatených stoupců.⁹

Badatelé Bible se následkem Russellovy smrti a zklamáním z nesplněných časových proroctví téměř rozpadli. V takové situaci převzal hnutí v lednu 1917 výborný organizátor Joseph Franklin Rutherford, narozený v roce 1869. Ten stál před volbou ze dvou možností: buď připustí omyl svého předchůdce, nebo se bude snažit jeho předpovědi ospravedlnit. Rozhodl se dát hnutí novou naději, ve které posunul očekávání z roku 1914 na rok 1918, v němž měla být v rámci „bolestivé křeče křesťanstva“, kdy církev upadne do zapomnění, ve velkém rozhozována po zemi mrtvá těla členů křesťanských církví. Další proroctví se vztahovalo k roku 1920, kdy měly zaniknout i všechny řádné světové vlády. Nic z toho se však nenaplnilo. Další naději tedy spojil s rozsáhlou kampaní, hlásající na rok 1925 konec současného světa. V souvislosti s varováními před katastrofickými událostmi se mu podařilo hnutí znovu semknout a mobilizovat.¹⁰ Přesto se však po tomto prorockém neúspěchu od hnutí oddělily další skupiny, z nichž některé existují dodnes.¹¹ Jeho poslední apokalyptická proroctví se pak vztahovala na čtyřicátá léta dvacátého století.¹²

V roce 1919 začal vycházet další časopis – „Zlatý věk“ (nyní známý jako „Probudte se!“). Začal být kladen důraz na to, aby všichni badatelé Bible kázali a prodávali literaturu společnosti „dveře ode dveří“. V roce 1931 stoupcům přijali název „Svědkové Jehovovi“ (Jehovah Witnesses), a také novou, hierarchickou a shora řízenou organizační strukturu.¹³ Ačkoliv Rutherford jménem náboženské společnosti nejprve podporoval politiku Adolfa Hitlera, následující světová válka však znamenala pro svědky v Evropě období velmi těžkého pronásledování.¹⁴

⁸ MARTINEK, Branislav. *Náboženská společnost a stát – Historie svědků Jehovových v Československu*. s. 5.

⁹ Srov. FRANZ, Raymond. *Krise Svědomí*. 2. vyd. Praha: Návrat domů, 1998, s. 152.

¹⁰ Srov. VOJTÍŠEK, Zdeněk. *Encyklopedie náboženských směrů a hnutí v České republice*. s. 97.; Srov. FRANZ, Raymond. *Krise svědomí*. s. 153-168.

¹¹ Srov. WALTERS, Wesley a Kurt GOEDELMAN. *Svědkové Jehovovi*. In Průvodce sektami a novými náboženstvími. Praha: Návrat domů, 1994, s. 90.

¹² Srov. FRANZ, Raymond. *Krise svědomí*. s. 178-179.

¹³ Srov. VOJTÍŠEK, Zdeněk. *Encyklopedie náboženských směrů a hnutí v České republice*. s. 97.; Srov. MARTINEK, Branislav. *Náboženská společnost a stát – Historie svědků Jehovových v Československu*. s. 6.

¹⁴ Srov. Fialové trojúhelníky. [online]. 2. 4. 2014 [cit. 2016-5-17]. Dostupné z: http://www.dingir.cz/cislo/starsi/1999_4/clanky/D1999_4_04.html.

Rutherford zemřel 8. ledna 1942. Stejně jako v případě Russella, ani předpovědi Soudce Rutherforda, jak byl nazýván, se nesplnily. Většina z usilovně propagovaných časových proroctví byla postupně opuštěna či znovu posunuta.¹⁵

Po Rutherfordově smrti byl v roce 1942 zvolen prezidentem hnutí Nathan Hommer Knorr.¹⁶ Za jeho prezidentování vzrostl počet svědků ze 108 tisíc na více než dva miliony.¹⁷

V roce 1950 společnost zveřejnila svůj vlastní překlad Nového zákona a roku 1961 překlad celé bible – „Překlad nového světa Svatých písem“. Překlad však bývá kritizován pro neznalost jeho autorů v biblických jazycích a pro záměrné úpravy biblického textu tak, aby vyhovoval specifickým naukám hnutí.¹⁸

Roku 1966 organizace vyhlásila, že konec 6000 let existence člověka na zemi nenastane v roce 1874, jak se původně učilo, ale až v roce 1975. Následující desetiletí se pak neslo v budování apokalyptických nadějí soustředěných na nově stanovené datum. Rok 1975 uplynul – stejně jako před tím roky 1914, 1918, 1920, 1925 a léta čtyřicátá a i tentokrát se organizaci svědků Jehovových podařilo nastalou krizi, rozčarování a ztrátu důvěry překonat. Vedení organizace bylo v letech 1975 – 1976 reorganizováno, prezidentství bylo zbaveno vsí skutečné moci a tento úřad, třebaže velmi vlivný, nyní plní téměř jen čistě právní funkci. Odpovědnost, kterou měl dříve prezident společnosti, nyní přešla na šest výborů, které tvoří v současné době třináctičlenný vedoucí sbor svědků Jehovových. Ten o otázkách víry, obsahu literatury a organizačních záležitostech rozhoduje na neveřejných zasedáních hlasováním.¹⁹

V roce 1977 zemřel N. H. Knorr a na jeho místo nastoupil dosavadní viceprezident Frederick W. Franz, který v úřadu prezidenta setrval až do své smrti ve věku 99 let v roce 1992. Franz se méně soustředil na rozšiřování členské základny a více se snažil zlepšit teologii společnosti. Zároveň provedl

¹⁵ Srov. VOJTÍŠEK, Zdeněk. *Encyklopedie náboženských směrů a hnutí v České republice*. s. 97.; Srov. MARTINEK, Branislav. *Náboženská společnost a stát – Historie svědků Jehovových v Československu*. s. 6.

¹⁶ RUMBLE. *Kdo jsou Svědci Jehovovi?* Rovnov nad Doubravou: Triality, s. 13-14.

¹⁷ REMEŠ, Prokop. *Svědčkové Jehovovi – historický přehled*. s. 14.

¹⁸ Srov. BARTOŠOVÁ, Jana. *Rozmluvy z Písem se Svědky Jehovovými*. Praha: Setkávání, 1999, s. 31-33.

¹⁹ Srov. FRANZ, Raymond. *Hledání křesťanské svobody*. Davle: Kernberg Publishing, 2011, s. 43.; Srov. MARTINEK, Branislav. *Náboženská společnost a stát – Historie svědků Jehovových v Československu*. s. 6.

organizaci jedním z nejtěžších období, které nastalo po nesplnění očekávaného konce současného světa v roce 1975.²⁰

Franzovým nástupcem byl vedoucím sborem jmenován Milton G. Henschel.²¹

1.1 Dějiny svědků Jehovových v naší zemi

Již v roce 1891 Charles Taze Russell – první prezident společnosti Strážná věž – v rámci své cesty po Evropě krátce navštívil také Prahu. Avšak situace v Rakousko-Uhersku se mu tehdy ještě nejevila pro kazatelskou činnost badatelů Bible zralá. Počátek působení svědků Jehovových u nás lze přibližně datovat až do roku 1907. Tehdy do Čech, zejména do Liberce, docházel muž německé národnosti z Drážďan, jménem Erler, dlouholetý člen badatelů Bible. Rozšiřoval zde Russellovy spisy, včetně knihy „The Battle of Armageddon“ (Bitva armagedonská), a s přesvědčením oznamoval, že v roce 1914 nastane světová katastrofa. Svědkové Jehovovi tehdy očekávali, že v tomto roce vyvrcholí série katastrofických událostí svržením všech současných vlád a zřízením Božího království na zemi.²² Na území pozdějšího Slovenska působil v roce 1912 mezi maďarským obyvatelstvem Josef Kiss, vyslaný Russellem ze Spojených států do Erdelu, kde měl zajistit tištění maďarské literatury společnosti. Další zmínky o kazatelské činnosti svědků pocházejí z doby první světové války, kdy němečtí badatelé Bible navštěvovali přátele a příbuzné v pohraničí a rozšiřovali zde spisy společnosti Strážná věž.²³

²⁰ Srov. WALTERS, Wesley a Kurt GOEDELMAN. Svědkové Jehovovi. In Průvodce sektami a novými náboženstvími. s. 90.

²¹ MARTINEK, Branislav. *Náboženská společnost a stát – Historie svědků Jehovových v Československu*. s. 6.

²² Srov. MARTINEK, Branislav. *Náboženská společnost a stát – Historie svědků Jehovových v Československu*. s. 8.; Srov. Česká republika. [online]. 17. 3. 2015 [cit. 2015-03-17]. Dostupné z: <http://wol.jw.org/cs/wol/d/r29/lp-b/302000011?q=1932&p=par>.

²³ Srov. MARTINEK, Branislav. *Náboženská společnost a stát – Historie svědků Jehovových v Československu*. s. 8.

Počet lidí sympatizujících s učením hnutí se pomalu zvyšoval a od roku 1916 se již v Mostě konala pravidelná shromáždění badatelů Bible. Badatelé se zprvu obraceli se svou kazatelskou činností především na německy mluvící obyvatele Československa. První česky psaná brožura s názvem „Mohou žít mrtví?“ vyšla v roce 1920, časopis Strážná věž začal česky vycházet v roce 1923. Tyto tiskoviny se však ještě dlouho vyznačovaly nízkou úrovní českého jazyka.²⁴

Zpráva propagačního odboru ministerstva z 30. ledna 1923 uvádí, že sdružení se zdá být zcela neškodné, bez zajímavosti však není zmínka o tom, že přednášky s názvem Světová katastrofa byly přerušovány komunisty. V témž roce odbočka společnosti v Magdeburku vyslala manžele Gleissnerovy, aby se ujali rozšiřování činnosti v českých zemích. V Mostu na Grillparzerově třídě 1127 byl zřízen sklad literatury, za který Antonín Gleissner odpovídal. Odtud byly dále rozesílány německé i české spisy.²⁵

V červnu 1923 zde společnost zahájila svou činnost oficiálním způsobem. Ve státním ústředním archivu v Praze se nachází soudní překlad listiny společnosti podepsané J. F. Rutherfordem, která zplnomocňuje Michala Salatu „plnomocníkem a reprezentantem v zemi a pro zem Československo“.²⁶

V letech 1927 – 1928 došlo k reorganizaci díla svědků Jehovových u nás – z pověření Rutherforda německá odbočka v Magdeburku převzala dohled nad dílem v Československu. V roce 1928 již bylo rozšířeno 64 484 knih a brožur a asi 25 tisíc časopisů. Rutherfordovy knihy byly prodávány vesměs za 5 Kč, brožury a Strážné věže po 1 Kč, přičemž čtenářům, kteří z nějakého důvodu nebyli schopni zaplatit předplatné, byl tento časopis dodáván na jejich přání zdarma.²⁷ V tom roce existovalo v Československu již 25 malých skupinek, do nichž patřilo 106 zvěstovatelů a 6 kolportérů (terénních prodavačů literatury).²⁸

V roce 1928 společnost Strážná věž zakoupila v Brně – Juliánově vlastní dům na Hybernské ulici, kam přemístila sklad z Mostu. 24. ledna 1929 zde Gleissner založil spolek „Mezinárodní sdružení badatelů bible, odbočka čl. se

²⁴ Srov. *Tamtéž*.

²⁵ Srov. *Tamtéž*, s. 8-9.

²⁶ Srov. *Tamtéž*, s. 9.

²⁷ *Tamtéž*, s. 12.

²⁸ Srov. Česká republika. [online]. 17. 3. 2015 [cit. 2015-03-17]. Dostupné z: <http://wol.jw.org/cs/wol/d/r29/lp-b/302000011?q=1932&p=par>.

sídlem v Brně“. Následně pak byly v roce 1930 v Praze založeny dva spolky, které převzaly právní odpovědnost za dílo svědků Jehovových v naší zemi.²⁹

V roce 1931 badatelé Bible v Československu, stejně jako v jiných zemích, přijali na několika shromážděních název „Svědkové Jehovovi“.³⁰

V roce 1932 začal v češtině vycházet časopis „Zlatý věk“ (nynější „Probudte se!“). Ještě v témž roce bylo rozšířeno 71 200 výtisků. O dva roky později dala společnost místním svědkům k dispozici přednášky nahrané na gramofonových deskách. Pražský sbor zakoupil motocykl s postranním vozíkem, do něhož zabudovali zesilovač. Jakmile zvěstovatelé přijeli na náves či jiné prostranství v některé obci, připevnili reproduktor na stativ, pustili nějakou hudební nahrávku a mezi tím chodili „dveře ode dveří“. Když hudba přilákala některé lidi, přešli jim desku s krátkým prolovem. V roce 1937 svědkové využívali při službě „dveře ode dveří“ již padesát gramofonů.³¹

V roce 1932 se v Praze konal první mezinárodní sjezd svědků Jehovových v Československu. Jeho téma bylo „Evropa před zničením“. Sjezdu se zúčastnilo 1 500 lidí.³²

V roce 1933 otevřela Watch Tower Society v Praze odbočku, kde probíhala tiskárenská činnost. Důvodem byla situace v Německu po Hitlerově nástupu k moci.³³

V poválečném období počet svědků Jehovových u nás překročil dva tisíce. Po převratu v roce 1948 byl záměr vlády hnutí zlikvidovat. Vedoucí představitelé svědků byli vězněni, konaly se domovní prohlídky, literatura byla zabavována. Ani postupem let sice svědkové Jehovovi nezískali státní uznání a jejich činnost byla stále nelegální, byla však státem trpěna výměnou za určitou spolupráci s komunistickým režimem, kterou navázali v roce 1960. V červnu tohoto roku se již 95 % svědků Jehovových účastnilo voleb, což jejich věrouka o politické neutralitě dříve nedovolovala. Vedení československých svědků provádělo cenzuru článků v časopisech společnosti, a ty následně předkládalo ke kontrole pracovníkům ministerstva vnitra. Členové také dostali

²⁹ MARTINEK, Branislav. *Náboženská společnost a stát – Historie svědků Jehovových v Československu*. s. 12.

³⁰ *Tamtéž*, s. 13.

³¹ Srov. Česká republika. [online]. 17. 3. 2015 [cit. 2015-03-17]. Dostupné z: <http://wol.jw.org/cs/wol/d/r29/lp-b/302000011?q=1932&p=par>.

³² Srov. *Tamtéž*.

³³ Srov. *Tamtéž*.

od svého vedení nařízení nepoužívat publikace společnosti vydané před rokem 1958 (ještě necenzurované) a zákaz misijní činnosti na veřejných prostranstvích. Bylo rozhodnuto, že členové, kteří nebudou souhlasit s novým kurzem, jež vedení pod vlivem StB nasadilo, budou z organizace vylučováni. To způsobilo mezi svědky Jehovovými rozkol a organizace se v Československu rozštěpila. Oddělená skupina, která se nazývala „Pravověrní svědkové Jehovovi“ a trvala na starých pravidlech, si poté sama obstarávala v zahraničí literaturu společnosti, kterou si sama překládala a nelegálně rozmnožovala. Prezident Knorr v dopise ze 7. prosince 1961 potvrdil jako platnou tu skupinu, která se vydala novým směrem. Soužití svědků Jehovových se Státní bezpečností ukončil až rok 1989. StB byla zrušena a svědkové nyní mohli v Československu působit svobodně. Světové vedení organizace vyzvalo oddělené svědky, aby se spojili s ostatními sbory.³⁴

V roce 1993 získala společnost i oficiální státní registraci. Vedení českých svědků však pro její obdržení muselo ministerstvu kultury popřít body svého učení týkající se zákazu přijetí transfuse krve a výkonu vojenské služby.³⁵

1.2 Charakteristika Náboženské společnosti svědkové Jehovovi

Náboženská společnost svědkové Jehovovi je nejnámějším z nových náboženských hnutí v naší zemi. Ve známost veřejnosti svědkové vešli zejména

³⁴ Srov. VOJTÍŠEK, Zdeněk. *Encyklopedie náboženských směrů a hnutí v České republice*. s. 97.; Srov. MARTINEK, Branislav. *Náboženská společnost a stát – Historie svědků Jehovových v Československu*. s. 46-55.; Srov. NOVOTNÝ, Tomáš a Zdeněk VOJTÍŠEK. *Základní orientace v nových náboženských směrech*. 3. vyd. Praha: Oliva, 1995, s. 6.; Srov. VOJTÍŠEK, Zdeněk. *Netradiční náboženství u nás*. s. 72.; Srov. ŠTAMPACH, Odilo I. *Sekty a nová náboženská hnutí – Naděje a rizika*. 2. vyd. Praha: Oliva, 1995, s. 7.; Srov. REMEŠ, Prokop. *Svědkové Jehovovi – historický přehled*. s. 15.; Dopis Jozefa Vaškoviče, v současnosti pobývajícího ve Vídni - v majetku autora práce.

³⁵ Srov. REMEŠ, Prokop. *Svědkové Jehovovi – historický přehled*. s. 20.

svým misijním úsilím, jehož čas si měří a následně vykazují svým nadřízeným v místní komunitě.³⁶

Svědkové navštěvují dvakrát do týdne svá shromáždění.³⁷ Jedno setkání, zpravidla v neděli, sestává z „veřejné přednášky“ a „studia Strážné věže“, což je v podstatě rozbor článku z literatury hnutí, určeného na daný týden, pomocí otázek a odpovědí.³⁸ Druhé setkání v týdnu sestává ze „studia knihy“, kterou hnutí vydalo.³⁹

Náboženská společnost je přísně centrálně celosvětově organizována.⁴⁰ Organizační uspořádání svědků Jehovových je zjednodušeně řečeno takové, že ústředí organizace a její vedoucí sbor sídlí v Brooklynu v New Yorku. Toto vedení podle hnutí představuje jediný kanál na světě, jímž proudí pravda od Boha k lidstvu. V jednotlivých zemích jsou pak zřízeny odbočky společnosti, dohlížející na sbory v dané zemi.⁴¹ Symbolem organizace je hradní strážná věž-ka.⁴² V poslední době je však častěji nahrazována novým symbolem – bílým nápisem „JW.ORG“ umístěným v modrém čtverci. Logo odkazuje na internetové stránky propagující organizaci.

Hnutí je velmi aktivní v publikování literatury. Její množství převyšuje všechny ostatní náboženské skupiny podobného typu dohromady.⁴³ Jejich literatura má pro členy platnost Božích příkazů a její nauky jsou povinni přijmout za závazné. Hlasité pochybování nad učením organizace bývá důvodem

³⁶ Srov. NOVOTNÝ, Tomáš a Zdeněk VOJTÍŠEK. *Základní orientace v nových náboženských směrech*. s. 4-5.

³⁷ Srov. Sborová shromáždění svědků Jehovových. [online]. 26. 1. 2016 [cit. 2016-01-26]. Dostupné z: <https://www.jw.org/cs/svedkove-jehovovi/shromazdeni/>.

³⁸ MARTINEK, Branislav. *Náboženská společnost a stát – Historie svědků Jehovových v Československu*. s. 7.

³⁹ Srov. Sborová shromáždění svědků Jehovových. [online]. 26. 1. 2016 [cit. 2016-01-26]. Dostupné z: <https://www.jw.org/cs/svedkove-jehovovi/shromazdeni/>.

⁴⁰ ŠTAMPACH, Odilo I. *Sekty*. s. 9.

⁴¹ Srov. MARTINEK, Branislav. *Náboženská společnost a stát – Historie svědků Jehovových v Československu*. s. 7.; Srov. NOVOTNÝ, Tomáš a Zdeněk VOJTÍŠEK. *Základní orientace v nových náboženských směrech*. s. 5.

⁴² Srov. NOVOTNÝ, Tomáš a Zdeněk VOJTÍŠEK. *Základní orientace v nových náboženských směrech*. s. 5.

⁴³ Srov. WALTERS, Wesley a Kurt GOEDELMAN. *Svědkové Jehovovi*. In *Průvodce sektami a novými náboženstvími*. s. 91.

k vyloučení ze společenství.⁴⁴ S lidmi, kteří byli vyloučeni nebo z organizace odešli, je zakázáno se stýkat a mluvit s nimi. Dovoleno není ani pozdrav.⁴⁵

Charakteristickým je pro svědky Jehovovy fundamentalismus při výkladech bible, doplněný některými věroučnými zvláštnostmi, na nichž, dokud nejsou odvolány, členové silně lpí.⁴⁶ Typickými naukami svědků Jehovových dnes je víra ve dvojí zástup spasených, kdy 144 tisíc svědků bude vládnout z nebe a tzv. „velký zástup“ svědků bude žít pod touto vládou na obnovené zemi v ráji. Svědkové odmítají svátosti, víru v Boží Trojici, existenci duše, věčné utrpení nespasených, nebo Kristovo zmrtvýchvstání v těle. Odmítají také slavení Vánoc, Velikonoc a dalších svátků. Řada nauk, jako je zákaz očkování, transplantace, přijetí krevní transfúze, nebo zákaz výkonu civilní vojenské služby, byla již zrušena nebo alespoň výrazně změněna.⁴⁷ Další charakteristikou je trvání společnosti na používání starozákonního Božího jména, které překládá jako Jehova.⁴⁸ Odmítají křesťanský symbol v podobě kříže, jež považují za symbol pohanství. Podle jejich současné věrouky byl Kristus umučen na kůlu.⁴⁹

Náboženská společnost svědkové Jehovovi považuje pouze své vlastní členy za pravé křesťany⁵⁰ a je přesvědčena, že jedině ona uplatňuje pravé náboženství na zemi.⁵¹ Odpadnutí od pravé víry podle ní začalo již po smrti

⁴⁴ Srov. FRANZ, Raymond. *Hledání křesťanské svobody*. s. 30.; Srov. VOJTÍŠEK, Zdeněk. *Netradiční náboženství u nás*. s. 72.; Srov. NOVOTNÝ, Tomáš a Zdeněk VOJTÍŠEK. *Základní orientace v nových náboženských směrech*. s. 5-6.

⁴⁵ Srov. FERFECKI, Stanislav. *Byl jsem svědkem Jehovovým*. Bratislava: Evangelická církev metodistická v ČSSR, 1990, 1. vyd. s. 14.; Dopis Jozefa Vaškoviče, žijícího v současnosti ve Vídni – v majetku autora práce.

⁴⁶ Srov. VOJTÍŠEK, Zdeněk. *Netradiční náboženství u nás*. s. 72.

⁴⁷ Srov. VOJTÍŠEK, Zdeněk. *Encyklopedie náboženských směrů a hnutí v České republice*. s. 97.; Srov. ŠTAMPACH, Odilo I. *Sekty*. s. 9.; Srov. Historie. [online]. 17. 12. 2007 [cit. 2015-03-17]. Dostupné z: <http://www.krev.info/Text/historyCZ.htm>.; Srov. WALTERS, Wesley a Kurt GOEDELMAN. Svědkové Jehovovi. In Průvodce sektami a novými náboženstvími. s. 94-95.; Srov. NOVOTNÝ, Tomáš a Zdeněk VOJTÍŠEK. *Základní orientace v nových náboženských směrech*. s. 6.; Srov. VOJTÍŠEK, Zdeněk. *Netradiční náboženství u nás*. s. 73.; *2000 let křesťanství*. Kostelní vydří: Karmelitánské nakladatelství, 1999, 1. vyd. s. 989.

⁴⁸ Srov. NOVOTNÝ, Tomáš a Zdeněk VOJTÍŠEK. *Základní orientace v nových náboženských směrech*. s. 5-6.; Srov. ŠTAMPACH, Odilo I. *Sekty a nová náboženská hnutí – Naděje a rizika*. s. 7.

⁴⁹ Srov. NOVOTNÝ, Tomáš a Zdeněk VOJTÍŠEK. *Základní orientace v nových náboženských směrech*. s. 5-6.; Srov. BUTTERWORTH, John. *Sekty a nová náboženství*. In Víry a vyznání. Bratislava: Slovart, 1993, s. 91.; Srov. REMEŠ, Prokop. *Svědkové Jehovovi, nebo bible?* Praha: Fokus, 1990, s. 12-13.

⁵⁰ Srov. *Boží království panuje!* Brooklyn: Watch Tower Bible and Tract Society of Pennsylvania, 2014. s. 234.

⁵¹ Srov. *Můžeš žít navždy v pozemském ráji*. Brooklyn: Watch Tower Bible and Tract Society of Pennsylvania, 1990. s. 190.; Srov. *Můžete být Božím přítelem*. Brooklyn: Watch Tower Bible and

posledního z Kristových apoštolů.⁵² Křesťanské církve proto prohlašují za Bohu odporne, zkažené a falešné náboženství, představující satanovu organizaci, jež podvádí lidi a je nezpůsobila k dobrému.⁵³ Podle učení organizace Bůh s falešným náboženstvím již brzy rázně skoncuje v armagedonu, který přežijí pouze svědkové Jehovovi.⁵⁴ Povinností svědků Jehovových je proto misie i mezi křesťany.⁵⁵ Lidé, kteří touží poznat pravdu a dělat to, co je správné, by měli jiná náboženství, včetně křesťanství, opustit a připojit se ke svědkům Jehovovým.⁵⁶ Vyznávají, že pouze oni projevují víru v Ježíše Krista, správně uctívají Boha, mají jeho přátelství a podporu. Věří, že jedině oni zakládají své učení jen na bibli, vykazují vysokou morální úroveň a opravdovou lásku.⁵⁷

Podle posledního sčítání, které organizace provedla ke konci roku 2015, má hnutí celosvětově 8 220 105 členů, kteří jsou nějakým způsobem činní v aktivitách společnosti. Tato statistika se v posledních letech pohybuje těsně nad hranicí stagnace, například za rok 2015 byl zaznamenán nárůst v počtu aktivních svědků o 0,2 %. V České republice registrovala společnost ke stejnému datu 16 269 aktivních členů ve 226 sborech (o 8 sborů méně oproti předchozímu roku) a 291 lidí v tomto roce pokřtila. V naší zemi čísla obvykle stagnují. S ohledem na skutečnost, že společnost křtí nové členy (v roce 2015 provedla celosvětově 260 273 křtů), zatímco se jejich celkový počet přiměřeně tomuto číslu nezvyšuje (ve stejném roce nárůst celosvětově o 18 560 členů), lze kromě úmrtí vyvodit i časté odchody členů z organizace.⁵⁸ Z dlouhodobého

Tract Society of New York, Inc., 2014. s. 17.; Srov. *Dobrá zpráva od Boha*. Brooklyn: Watch Tower Bible and Tract Society of Pennsylvania, 2012. s. 28.

⁵² Srov. *Boží jméno, které přetrvává navždy*. Brooklyn: Watch Tower Bible and Tract Society of Pennsylvania, 1992. s. 17.

⁵³ *Měl bys věřit v trojici?* Brooklyn: Watch Tower Bible and Tract Society of Pennsylvania, 1990. s. 30-31.; Srov. *Boží království panuje!* s. 223.; Srov. *Pozemští přeživší „velkého soužení“*. *Strážná věž*. 1972, (20): s. 407.; Srov. *Jaká je budoucnost náboženství?* *Strážná věž*. 2012, **133**(9): 16-17.; Srov. *Věčný život ve svobodě Božích synů*. New York: Watch Tower Bible and Tract Society of New York, 1972. s. 333; Srov. RUTHERFORD, John. *Vláda*. Praha: Nakladatelské právo, 1928. s. 207.

⁵⁴ Srov. *Dobrá zpráva od Boha*. s. 26.; *Boží království panuje!* s. 223.; Srov. *Jaká je budoucnost náboženství?* *Strážná věž*. 2012, **133**(9): 16.

⁵⁵ Srov. *Věčný život ve svobodě Božích synů*. s. 333-334.

⁵⁶ Srov. *Dobrá zpráva od Boha*. s. 26-27.; Srov. *Co Bible doopravdy říká?* Watch Tower Bible and Tract Society of Pennsylvania, 2005. s. 151-152.; Srov. *Pravda o armagedonu*. *Strážná věž*. 2012, **133**(3): 8.; Srov. *Jehova odhaluje „věci, jež se záhy stanou“*. *Strážná věž*. 2012, **133**(12): 18.

⁵⁷ Srov. *Co Bible doopravdy říká?* s. 151.; Srov. *Pozemští přeživší „velkého soužení“*. *Strážná věž*. 1972, (20): 398-399.; Srov. *Jaká je budoucnost náboženství?* *Strážná věž*. 2012, **133**(9): 17.

⁵⁸ Srov. *Ročenka svědků Jehovových 2016*. Watch Tower Bible and Tract Society of Pennsylvania, 2016, s. 176, 178.; Srov. *Ročenka svědků Jehovových 2015*. Watch Tower Bible and Tract Society of Pennsylvania, 2014, s. 176, 178.; Srov. *Ročenka svědků Jehovových 2014*. Watch Tower Bible and Tract Society of Pennsylvania, 2014, s. 176, 178.; Srov. *Ročenka svědků Jehovových 2013*. Watch

pohledu nejsou výrazně odlišné výsledky Sčítání lidu, domů a bytů, které shromažďuje Český statistický úřad, v rámci kterého se lidé mohou ke svému náboženství sami přihlásit. Při posledním sčítání provedeném v roce 2011, se ke svědkům Jehovovým přihlásilo 13 069 obyvatel. Při srovnání výsledků delšího období – let 1991 až 2011 – pak došlo k úbytku lidí hlásících se k této náboženské společnosti v naší zemi o 12 %.⁵⁹

Tower Bible and Tract Society of Pennsylvania, 2013, s. 176, 178.; Srov. *Ročenka svědků Jehovových 2012*. Watch Tower Bible and Tract Society of Pennsylvania, 2011, s. 55.

⁵⁹ Srov. Změny struktury obyvatel podle náboženské víry v letech 1991, 2001 a 2011. [online]. 11. 12. 2014 [cit. 2016-01-26]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/20551795/17022014a01.pdf/1dc65aec-0fb6-4513-ab65-d3beb0141b35?version=1.0>.

2 OHLAŠOVÁNÍ NEVIDITELNÝCH APOKALYPTICKÝCH UDÁLOSTÍ SVĚDKY JEHOVOVÝMI V NAŠÍ ZEMI

Očekávání příchodu Ježíše Krista, který se jednoho dne vrátí pro své věrné, se týká prakticky každého křesťana. V dvoutisícileté historii křesťanství se ovšem lze setkat i s několika vlnami projevů masového poblouznění, spojených s očekáváním konce světa a hlásáním velmi brzkého příchodu Ježíše Krista na zem, a to v konkrétním čase. I když Kristus za svého života na zemi prohlásil, že o dni ani hodině jeho opětovného návratu neví kromě Otce v nebesích nikdo (Mt 24,36), nové a nové spekulace o tomto datu se objevují prakticky od počátku křesťanství až do dnešní doby.⁶⁰

Při výpočtu konce světa tyto skupiny vychází většinou z bible. První zásada všech spekulací je, že „jeden den u Boha platí za jeden rok na zemi.“ Vychází se obvykle ze 4. knihy Mojžíšovy 14,34 a Ezechiele 4,6, kde se k označení časového období v rocích užívá obrazu příslušného počtu symbolických dní. Původně bylo pravidlo, že „jeden den rovná se jeden rok“, formulováno na počátku středověku židovskými rabíny, kteří usilovali vypočítat příchod „pravého Mesiáše“. Počínaje 12. stoletím se však na tuto zásadu začali odvolávat i představitelé blouzniveckých křesťanských skupin očekávajících Ježíšův návrat na Zem a nastolení nového řádu věcí v konkrétním čase. Šlo především o učedníky opata Jáchyma z Fiore, který na základě knihy Zjevení rozvinul učení o nadcházejícím věku Ducha svatého.⁶¹ Mezi prorocstvími, která z výkladů bible naopak nevzešla, vzbudila pozornost například v polovině 20. století američanka Dorothy Martinová. Tvrdila, že je v kontaktu s mimozemšťany, kteří ji varovali před koncem světa. Ten se skupinou svých přívrženců očekávala 21. prosince 1954.⁶² V českém prostředí pak v souvislosti s apokalyptickými vizemi

⁶⁰ Srov. REMEŠ, Prokop. *Svědkové Jehovovi – historický přehled*. s. 1.; Srov. FRANZ, Raymond. *Krise svědomí*. s. 132.

⁶¹ Srov. REMEŠ, Prokop. *Svědkové Jehovovi – historický přehled*. s. 1.

⁶² Srov. REMEŠ, Prokop. *Když selžou prorocství... Dingir*. 2014, 17(2): 47-49.

nemohou být přehlédnuti přívrženci táboritského⁶³ nebo novokřtěneckého⁶⁴ hnutí. Postupem času tak různí vykladači dospívali k pozoruhodné poslušnosti dat. Vždy bylo nutné udělat změnu a nový výklad poté, co data uplynula, aniž by se cokoli z předpověděného stalo.

Jednou z takovýchto skupin jsou svědkové Jehovovi, u kterých apokalyptické výklady tvoří jednu z jejich nejdůležitějších nauk. Očekávání velmi brzkého konce současného světa provází toto hnutí po celou dobu jeho existence. Organizace rovněž vícekrát stanovila také konkrétní datum, kdy tato událost nastane. Ke svým prorockým hledají podklady většinou v bibli, a to zejména v poetických a prorockých knihách – například v Žalmech, Písni písní, Kazateli, Izajášovi, Danielovi a v knize Zjevení.⁶⁵ Na jejich základu pak konstruují výklady. Výjimečně byla data stanovena i jiným způsobem, kdy spekulace o datu konce vycházely například z rozměrů Velké pyramidy v Egyptě, jak se jí ve třetím svazku „Studii v Písmech“ (The studies in the Scriptures) zabýval C. T. Russell.⁶⁶

Jako ilustrace takového výpočtu může sloužit spekulace svědků Jehovových, vzešlá ze 4. kapitoly proroka Daniela. Tato kapitola popisuje sen krále Nabuchodonozora (Dan 4,7-37): Obrovský strom představuje krále, tento strom byl podřát a na dobu „sedmi časů“ mu bylo zabráněno v růstu. V prorockých vizích svědků Jehovových však strom představuje obraz panství Božího. Sedm „časů“ pak představuje sedm prorockých let. Jeden „rok“ odpovídá v představách svědků 360 dnům biblického kalendáře, tedy „sedm časů“ pak činí celkem 2520 dnů, označujících symbolicky 2520 let. Toto pravidlo hovoří však pouze o trvání určitého časového období. Svědkům tedy zůstává stanovit ještě datum, od kterého se má začít počítat. To stanovují různě. Bible třeba hovoří o „časech pohanů“ (Lk 21,24 a Zj 11,2), kdy Bůh nemá žádnou vládu na Zemi, která by zastupovala jeho panství. „Časy pohanů“ prý nastaly v okamžiku, kdy byl vyvrácen Jeruzalém, ke kterému mělo podle současných výpočtů hnutí dojít v roce 607 př. n. l. Jiné úvahy svědků hovoří o vládě „divokého zvířete“ (Dan 7,23 a Zj 13,11), které představuje vládu Antikrista ztělesněného papežstvím. Další spekulace hovoří o roku 1575 př. n. l., kdy starověcí Židé dobyli zemi Kanaán, případně o roku 4026 př. n. l., kdy měl být stvořen Adam. I od těchto

⁶³ Srov. Chiliasmus. [online]. 29. 1. 2016 [cit. 2016-03-1]. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Chiliasmus>

⁶⁴ Srov. Novokřtěnectví. [online]. 31. 1. 2016 [cit. 2016-03-1]. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Novokřtěnectví>

⁶⁵ Srov. *Seznamte se s Božím Slovem*. Brooklyn: Watch Tower Bible and Tract Society of Pennsylvania, 2014. s. 16-17.

⁶⁶ Srov. REMEŠ, Prokop. *Svědkové Jehovovi – historický přehled*. s. 1.

dat na základě délky určitých období činili svědkové pokusy počítat osudové datum konce současného světa, po němž bude následovat vyhlášené období blahobytu a míru.⁶⁷

Jak poukazuje adventistický historik LeRoy E. Froom, jestliže se ukáže, že výpočet stanoveného data nebyl správný, historie nabízí tři možnosti, jak se apokalyptické skupiny (svědky Jehovovy nevyjímaje) se svým zklamáním vyrovnávají:

1. Připustí se, že vypočítané datum nebylo správné a vyvodí se ponaučení, že taková data není možné spolehlivě určovat. (Nejméně častá reakce.)
2. Prohlásí se, že co do počtu let je výpočet správný, ale byl chybný výchozí bod, od něhož se začíná počítat. Stanoví se nový výchozí bod a čeká se, zda povede ke správnému datu.
3. Prohlásí se, že výchozí bod i výpočet byl správný, ale událost, k níž se vztahoval, byla špatně interpretována. Nejčastěji tak, že ve skutečnosti nešlo o viditelnou událost tohoto světa, jak se očekávalo, ale o událost neviditelnou.⁶⁸

Pozoruhodné je, že i když v novověké historii docházelo velice často ke změnám prorockých hlásání data konce světa a následným všeobecným těžkým zklamáním, neotřásl to nikdy prorockými skupinami do té míry, aby to znamenalo konec celého takového hnutí. Po počátečním rozčarování se většinou záhy objeví noví přívrženci, nové spekulace a nová data – většinou dostatečně vzdálená, aby se nezdiskreditovala příliš brzy, ale dostatečně blízká, aby nikoho nenechala klidným. Svědkové Jehovovi pak vzešli jako nejradikálnější proud z adventistického hnutí, které formovala data 1798, 1844 a 1874.⁶⁹

Apokalyptická očekávání svědků Jehovových lze zjednodušeně rozdělit do dvou základních skupin: První z nich je ohlašování událostí, které mají předcházet příchodu konce světa, avšak člověku není možné je okem pozorovat. Sledovat lze pouze důsledky této události, projevující se na zemi. Sem patří „začátek času konce“, od kterého dění na zemi nabere spád k brzkému vyvrcholení apokalypsy. Dále „druhý příchod Ježíše Krista“, kdy Kristus neviditelně převezme nad zemí svou vládu. Nakonec nastává Kristův soud nad lidstvem. Za druhé jsou to události viditelné. Sem spadá zničení křesťanů, konec všech světových vlád, a nakonec vypuknutí armagedonu – světové katastrofy, kterou

⁶⁷ Srov. *Tamtéž*, s. 1-2.

⁶⁸ *Tamtéž*.

⁶⁹ *Tamtéž*.

přežijí pouze svědkové Jehovovi. Po něm bude následovat Kristovo tisícileté království na zemi, po které Satan se svými démony nebude mít vliv na lidi a svědkové Jehovovi budou uvádět do pořádku zemi zničenou lidskou společností a apokalypsou. Po uplynutí tisíce let bude Satan v rámci zkoušky lidstva ještě na krátký čas propuštěn a svede neurčený počet lidí. Po tomto posledním mezníku budou svědkové Jehovovi (s výjimkou vybraných, kteří mají kralovat v nebi), žít věčně v pozemském ráji. Ďábel, jeho démoni a svedení lidé budou navěky zničeni Bohem.

Všechny tyto nauky jsou totožně přijímány i v prostředí českých svědků Jehovových. Také v naší zemi byly uvedené události na základě biblických výpočtů hnutí několikrát očekávány.

Několik následujících kapitol se bude zabývat ohlašováním neviditelných událostí, které mají samotnému konci současného světa předcházet a v dění na zemi naznačovat jeho brzký příchod.

2.1 Počátek času konce

Pojem „čas konce“ nebo také „konec časů pohanů“, někdy zvaný i „konec světa“,⁷⁰ znamenal ve starších naukách svědků Jehovových období, kdy Bůh řídí všechny věci na zemi tak, aby směřovaly k okamžiku, v němž nad zemí začne neviditelně kralovat Ježíš Kristus.⁷¹ Toto období se mělo vyznačovat vzrůstem poznávání bible lidstvem a velkým vědeckým pokrokem. Podle dnešních nauk společnosti však tento „čas konce“ vlivem změn v datech začíná až současně se zahájením tohoto Kristova neviditelného kralování. Projevuje se zhoršujícími se poměry na zemi (přibývající zločinnost, války, přírodní katastrofy, a podobně).⁷² V obou případech však má od „počátku času konce“ zbývat již jen krátká doba do armagedonu – světové katastrofy, kterou přežijí

⁷⁰ *Můžeš žít navždy v pozemském ráji*. s. 148.

⁷¹ Srov. RUTHERFORD, John F. *Stvoření*. Magdeburk: Strážná Věž biblická a traktátní společnost Mezinárodní sdružení badatelů bible, 1928, s. 288.; Srov. RUTHERFORD, John F. *Harfa Boží*. Praha: Strážná Věž biblická a traktátní společnost Mezinárodní sdružení badatelů bible, 1932, s. 200.

⁷² Srov. Zůstávat bdělí je stále naléhavější. [online]. 6. 3. 2015 [cit. 2015-03-17]. Dostupné z: <http://wol.jw.org/cs/wol/d/r29/lp-b/2003923?q=1914+%C4%8Das+konce&p=par>.

pouze svědkové Jehovovi, a po které bude následovat období jejich blahobytu a míru na Zemi.

Následující podkapitoly se budou zabývat vývojem nauk společnosti ohledně datování události „počátku času konce“.

2.1.1 Stanovení data počátku času konce na rok 1799

Nejprve bylo datum „počátku času konce“ organizací určeno zpětně, tedy ještě do doby, kdy náboženské hnutí svědků Jehovových neexistovalo. Tento mezník byl stanoven na rok 1799. Popis výpočtu k roku 1799 se čeští svědkové dozívají z knih druhého prezidenta společnosti J. F. Rutherforda, které již vycházely v mateřtině v českém prostředí. K letopočtu 1799 přivedla Rutherforda 7. až 12. kapitola proroka Daniele. Danielovo prorocké vidění naplňuje v Rutherfordových vizích vítězná válečná výprava Napoleona Bonaparte proti Muratorimu Beyovi v Egyptě, po které se mu poddal jak Egypt, tak i řada dalších zemí. Tato výprava skončila právě 1. října 1799.⁷³ Události ve světě po roce 1799 pak mají doložit správnost stanoveného data. Rutherford je podkládá argumenty, kterými jsou vzrůst poznávání bible lidstvem a velký vědecký pokrok:

Co se mělo očekávat dle svědectví slova Božího, až by ten čas přišel? Jehova odpovídá: Mnozí budou pilně studovati a rozmnoženo bude umění.“ (Daniel 12:4) Od roku 1799 a krátce po tom roce, kterýž je počátkem „času konce“, měli bychom očekávat vzrůst poznávání, zvláště ohledně bible. Před tím časem byl lid udržován v úplné nevědomosti o bibli. [...] Krátký čas po tom byly založeny první biblické společnosti. [...] Bible byla přeložena a vydávána v mnoha různých jazycích a prodávána za tak nízké ceny, že i chudí si ji mohli zaopatřit a v krátkém čase byly miliony biblí v rukou lidu. Před rokem 1799 byly prostředky dopravní tak ubohé, že člověk mohl urazit pouze krátkou vzdálenost za den. [...] V roce

⁷³ Srov. RUTHERFORD, John F. *Harfa Boží*. s. 197-198; Srov. RUTHERFORD, John F. *Stvoření*. s. 282-283.

1831 byla vynalezena první lokomotiva s parním strojem. [...] Není nic neobyčejného, cestuje-li člověk rychlostí 120-160 km za hodinu; a to zvláště letadly, kterážto jsou nejnovějším vynálezem. [...] V roce 1844 byl vynalezen telegraf a později telefon. [...] Tento veliký vzrůst vědy a ohromné pohybování se lidí sem a tam v různých částech země je bez pochybnosti splnění proctví, svědčícím o „času konce“. Tyto všeobecné pravdivé skutečnosti nemohou být sporné, a musí dostačiti ku přesvědčení každé rozumné myslí, že my jsme v „času konce“ od roku 1799.⁷⁴

Tuto argumentaci vyznávali svědkové Jehovovi v naší zemi na základě studia Rutherfordových knih „Harfa Boží“ a „Stvoření“. Nauku o roce 1799 však hnutí později opustilo.

2.1.2 Změna data počátku času konce z roku 1799 na rok 1914

Rutherfordovu dataci „počátku času konce“ na rok 1799 náboženské hnutí později přeložilo na rok 1914.⁷⁵ Tato novější datace zůstává platná dodnes také spolu s některými důkazy, pozorovatelnými v pozemském dění, které Rutherford předkládal k roku 1799. Důkazy má být například právě rozhojňující se poznání bible lidstvem.⁷⁶ Od roku 1914 se však svědkové Jehovovi již neučí o dalším znamení v podobě velkého vědeckého pokroku, nýbrž o zhoršujících se poměrech ve světě (přibývající zločinnost, války, přírodní katastrofy, a podobně).⁷⁷

⁷⁴ RUTHERFORD, John F. *Harfa Boží*. s. 200-203; Srov. RUTHERFORD, John F. *Stvoření*. s. 286.

⁷⁵ Srov. Zůstávat bdělí je stále naléhavější. [online]. 6. 3. 2015 [cit. 2015-03-17]. Dostupné z: <http://wol.jw.org/cs/wol/d/r29/lp-b/2003923?q=1914+%C4%8Das+konce&p=par>.

⁷⁶ Srov. *Co Bible doopravdy říká?* s. 92.; Srov. *Boží království panuje!* s. 37.

⁷⁷ Srov. Zůstávat bdělí je stále naléhavější. [online]. 6. 3. 2015 [cit. 2015-03-17]. Dostupné z: <http://wol.jw.org/cs/wol/d/r29/lp-b/2003923?q=1914+%C4%8Das+konce&p=par>.

Shrnutí: „Počátek času konce“ znamená v naukách hnutí poslední etapu dějin lidstva na zemi, po jejímž skončení budou všichni lidé žijící na zemi, s výjimkou svědků Jehovových, zničeni. Počátek této etapy hnutí nejprve stanovilo na rok 1799, jehož dokladem měl být začátek velkého rozmachu vědy a techniky. Podle současných nauk je počátkem této etapy rok 1914, od kterého se měly podle svědků Jehovových zhoršit poměry života na zemi například vlivem přibývajících zločinnosti, válek nebo přírodních katastrof.

2.2 Druhý příchod Ježíše Krista

Pojem „druhý příchod Ježíše Krista“ znamená v terminologii organizace duchovní, tedy neviditelný⁷⁸ příchod Ježíše Krista.

Následující odstavce se budou blíže zabývat touto naukou a dalším učením s ní souvisejícím, jako je začátek Kristova vládnutí nad zemí a svržení démonů z nebe. Další podkapitoly budou pak věnovány vývoji nauk společnosti ohledně datování události „druhého příchodu Ježíše Krista“.

Pro podrobnější vysvětlení nauky o „druhém příchodu“ je třeba definovat, kam Ježíš Kristus v rámci svého druhého příchodu přišel. Současné nauky společnosti se totiž touto otázkou podrobněji nezabývají. Obsah některých publikací vyznívá ve smyslu, že Kristus přišel neviditelně na zemi.⁷⁹ Podle jiných materiálů společnosti zase přišel pouze ke svému trůnu v nebi a dosedl na něj.⁸⁰ Původ této nesrovnalosti není zcela jasný. S největší pravděpodobností má nejasnost své kořeny ve starších naukách organizace, které ještě učily o dvojím Kristově příchodu v různých časech. V roce 1874 měl Kristus přijít neviditelně na zemi, kde měl setrvat do roku 1878, a v roce 1914 pak přijít ke svému trůnu v nebi a začít neviditelně kralovat nad zemí.⁸¹ Vzhledem k tomu, že hnutí později rok 1874 ze svého naukového systému vypustilo, nabízí se

⁷⁸ Srov. *Strážná věž*. 1990, **111**(10/16): 8.; Srov. RUTHERFORD, John F. *Stvoření*. s. 274-276.

⁷⁹ Srov. *Strážná věž*. 1990, **111**(10/16): 8-9.; Srov. *Největší člověk, který kdy žil*. s. 439-440.; Srov. *Boží království panuje!* s. 222.

⁸⁰ Srov. *Zjevení – Jeho slavné vyvrcholení se přiblížilo!* s. 105.; Srov. *Světaširá bezpečnost pod „Knižetem pokoje“*. s. 61.; *Svědkové Jehovovi – Hlasatelé Božího Království*. s. 423.

⁸¹ RUTHERFORD, John F. *Stvoření*. s. 294.

východisko, že tímto obě nauky splynuly do jediné datace – roku 1914. Společnost se však k tomuto zásahu do naukového systému ve svých publikacích nevyjadřuje.

Zbývá vysvětlit, proč k tomuto „druhému příchodu“ došlo. Podle učení organizace Kristus uvedeným aktem přebírá svou vládu nad zemí po čase, kdy byla bez Boží vlády (podle současného učení od roku 607 př. n. l.), a na zemi trvaly tzv. „časy pohanů“ či „časy národů“.⁸²

Pojem „konec časů pohanů“ změnil postupem let svůj význam. Prvních čtyřicet let znamenal v terminologii svědků úplné viditelné vyvrácení všech pozemských vlád, jejich definitivní odstranění a nastolení Kristova tisíciletého království. Zkráceně řečeno, „konec časů pohanů“ byl původně pojem označující sám armagedon. V současnosti již tento pojem znamená pro svědky Jehovovy pouze Kristovo neviditelné převzetí královské vlády nad zemí.⁸³

Podle dnešních nauk organizace zároveň od okamžiku Kristova převzetí své neviditelné vlády nad zemí nastává pro lidstvo na zemi velké soužení. V okamžiku převzetí vlády v roce 1914 totiž Kristus svrhl z nebe na zemi demony, kteří tam ještě zbývali.⁸⁴ Etapa intenzivního lidského soužení, způsobená velkým počtem démonů na zemi od roku 1914, vyvrcholí armagedonem.

Svědkové Jehovovi se vymezují proti obecnému pojetí křesťanů, jež chápou biblické pasáže týkající se data „druhého příchodu Ježíše Krista“ jako neznámého, například podle Matouše 24,36, kde je uvedeno, že o onom dni ani hodině neví nikdo.⁸⁵ Svědkové Jehovovi s prostým přijetím takových biblických pasáží nesouhlasí zcela. Společnost učí, že k tomuto biblickému textu je potřebný výklad. V něm sděluje, že ten, kdo bdí a je na Kristův návrat připraven, může čas jeho druhého příchodu přece jen rozpoznat, a to podle toho, že poměry na zemi budou zásadně změněny (bude patrná přibývajících zločinnost, přírodní katastrofy, a podobně). Za použití bible a duchovního myšlení, které však podle svědků Jehovových právě křesťanství duchovní postrádají, lze údajně výpočet provést. Podle svědků se církev takovým apokalyptickým výpočtům vyhýbá

⁸² Srov. FRANZ, Raymond. *Križe svědomí*. s. 149-150.

⁸³ Srov. *Tamtéž*.

⁸⁴ Srov. RUTHERFORD, John. F. *Vláda*. s. 159.; Srov. *Věčný život ve svobodě Božích synů*. s. 340.

⁸⁵ Další obvykle používané biblické pasáže týkající se neznámosti času mohou být Mt 24,42-44; Mk 13,32-33; Sk 1,7; 2Pt 3,10.

záměrně, a to proto, že je spojena se zlem.⁸⁶ Z tohoto důvodu má snahu Kristův příchod oddalovat.⁸⁷

Svědkové Jehovovi jsou si zároveň vědomi, že nejsou jedinými, kteří konkrétní datum druhého Kristova příchodu stanovili. Vědí, že se objevily i jiné skupiny. Ty se však musely podle nich ve svých výpočtech nutně mýlit. Nestavěly totiž, na rozdíl od svědků Jehovových, své časové výpočty na bibli, nýbrž se spoléhaly na své vykladače.⁸⁸

2.2.1 Stanovení data druhého příchodu Ježíše Krista na rok 1874

Svědkové Jehovovi přišli tedy s vlastním výpočtem z bible, kdy ke druhému příchodu Ježíše Krista došlo. Podle prvotní datace společnosti měla událost nastat v roce 1874.⁸⁹ Právě tehdy svět vstoupil do doby velkého soužení, jež se bude zhoršovat, až vyústí ve všeobecný chaos a anarchii.⁹⁰ To vše svědkové dokládali odkazy na bibli a pozorovatelnými okolnostmi ve světovém dění (přibývající zločinnost, války, přírodní katastrofy, a podobně).

Původ této nauky sahá až k zakladateli Russellovi. Ten se dozvěděl o Kristově přítomnosti, která nastává v roce 1874, z časopisu „Herald of the Morning“ (Posel Jitra), vydávaným advenstistou Nelsonem H. Brabourem. Russell si s ním dohodl schůzku a Barbour Russella přesvědčil. Poté Russell spustil velkou kampaň, ohlašující Kristovu neviditelnou přítomnost na zemi od roku 1874. Kvůli hlášení této zvěsti byl nucen omezit i své podnikatelské zájmy.⁹¹

⁸⁶ Srov. RUTHERFORD, John F. *Harfa Boží*. s. 194-196.

⁸⁷ Srov. *Svědkové Jehovovi – Hlasatelé Božího Království*. s. 40.; Srov. RUTHERFORD, John F. *Stvoření*. s. 281.

⁸⁸ Srov. *Svědkové Jehovovi – Hlasatelé Božího Království*. s. 40.

⁸⁹ Srov. RUTHERFORD, John F. *Harfa Boží*. s. 200.; Srov. RUTHERFORD, John F. *Stvoření*. s. 288, 306.

⁹⁰ Srov. FRANZ, Raymond. *Krise svědomí*. s. 139.

⁹¹ Srov. *Svědkové Jehovovi – Hlasatelé Božího Království*. s. 40.

O správnosti roku 1874 se Russell sám přesvědčil také tím, že přeměřil chodbu Velké egyptské pyramidy, jejíž délka byla právě 1874 palců, a poté končila jámou. Ve své knize „The studies in the Scriptures“ (Studie v Písmech) označil tuto pyramidu za Boží prorocství v kameni.⁹² V českém prostředí však Russellovy knihy nevycházely.

S Russellovou naukou o roce 1874 se ztotožnil i jeho nástupce Rutherford, který již ve své česky vydané knize „Harfa Boží“ zveřejnil také svůj biblický výpočet data. Rutherford uvádí, že jeden den v biblickém pojetí znamená jeden rok na zemi. Podle Daniele 12,12 pak počítá 1335 let. Zbývá však ještě stanovit datum, od kterého se má těchto 1335 let začít počítat. To Rutherford stanovil k události svržení ostrogótské říše, které datoval na rok 539 n. l. Výsledkem je rok 1874.⁹³

Nauku o roce 1874 museli povinně přijímat všichni svědkové Jehovovi.⁹⁴ Čeští svědkové studovali v Rutherfordových knihách také řadu viditelných událostí na zemi, které měly správnost jeho výpočtu dosvědčit. Mezi tyto důkazy patří například vznik badatelů Bible (svědků Jehovových), politické zvraty či pokroky vědy.⁹⁵ To vše počínaje rokem 1874:

Od roku 1874 je další část coby „času konce“. Od roku 1874 počíná [totiž] čas druhé přítomnosti Páně. [...] Pracující třídy byly vždy utlačovány a drženy v poddanství finančních, duchovních a politických knížat. Přesně v roce 1874, v počátku druhé přítomnosti Páně, byla na světě utvořena první mezinárodní dělnická organizace. Od toho času nastal podivuhodný vzrůst světla, a vynálezy i objevy byly příliš mnohé, než abychom se mohli zde o nich zmiňovati; ale zmínka je učiněna o některých z těch, které přišly na světlo od roku 1874, jako další doklad přítomnosti našeho Pána od toho data, jak následují: Počítací stroje, aeroplány, aluminium, antiseptická chirurgie, automatické železniční spojky, automobily, automatické pluhy, kinematograf, velocipedy, kaučuk, korespondenční školy, indukční motory, objevy v nejtmavější Africe, velké poznání o Božím předsevzetí, dynamit, elektrické železnice, elektrické sváření železa, pohyblivé schody, bezohňové vařiče, vidění do dálky, plynové hnací stroje, samovazače, svítíplyn, motory, sazečské stroje, stroje na výrobu zápalek, severní točna, panamský průplav, pasterizace, železniční signály,

⁹² Srov. WALTERS, Wesley a Kurt GOEDELMAN. Svědkové Jehovovi. In Průvodce sektami a novými náboženstvími. s. 89.

⁹³ Srov. RUTHERFORD, John F. *Harfa Boží*. s. 199.

⁹⁴ FRANZ, Raymond. *Hledání křesťanské svobody*. s. 28.

⁹⁵ Srov. RUTHERFORD, John F. *Stvoření*. s. 288-290.

roentgenové paprsky, stroje na šití bot, bezdýmný prach, jižní točna, podmořské čluny, radium, mrakodrapy, podzemní dráhy, mluvicí stroje, telefony, psací stroje, elektrické bezprašné čističe, atd. atd.⁹⁶

Ačkoli Rutherford shromáždil tento obsáhlý seznam důkazů o Kristově přítomnosti na zemi od roku 1874, dataci později hnutí opustilo.

2.2.2 Změna data druhého příchodu Ježíše Krista z roku 1874 na rok 1914

Nauka o druhém Kristově příchodu vztahující se k roku 1874 byla svědky Jehovovými vyučována do roku 1929. Poté byla změněna na rok 1914.⁹⁷ V novější literatuře jsou tak svědkové vyučováni o datu novém:

Pečlivé studium biblických proroctví, včetně Ježíšova proroctví o posledních dnech, ukazuje, že „Pánův den“ začal v historickém roce 1914, ano, v této generaci. Právě v roce 1914 se tedy Ježíš vrátil, a to neviditelně, nenápadně, a jeho návratu si byli vědomi jen jeho věrní služebníci.⁹⁸

Podle této nové nauky bylo přizpůsobeno také proroctví z Velké egyptské pyramidy. V dalším vydání Russellových „Studii v Písmech“ z roku 1923 (již po jeho smrti) bylo k délce její chodby, kterou Russell vyměřil na 1874 palců, přidáno ještě 41 palců, což umožnilo posunout proroctví do rozmezí let 1914 až 1915.⁹⁹ Ani vydání Russellových prací po jeho smrti však v naší zemi nevyšla.

V biblické chronologii se k novému datu 1914 organizace dopočítala tím způsobem, že nejprve stanovila okamžik, kdy došlo ke zničení Jeruzaléma.

⁹⁶ RUTHERFORD, John F. *Harfa Boží*. s. 203. Srov. RUTHERFORD, John F. *Stvoření*. s. 286-287.

⁹⁷ Srov. FRANZ, Raymond. *Krise svědomí*. s. 138.

⁹⁸ *Největší člověk, který kdy žil*. Brooklyn: Watch Tower Bible and Tract Society of Pennsylvania, 1993. s. 442-443.; Srov. *Můžeš žít navždy v pozemském ráji*. s. 147 a 193.; Srov. *Boží království panuje!* s. 11, 222.

⁹⁹ Srov. WALTERS, Wesley a Kurt GOEDELMAN. Svědkové Jehovovi. In *Průvodce sektami a novými náboženstvími*. s. 89.

Podle dnešních výpočtů společnosti k němu došlo v roce 607 př. n. l. Od této chvíle nebyla na zemi žádná vláda, která by zastupovala Boží panství. Tak nastaly „časy národů“ či „časy pohanů“. Podle chápání 4. kapitoly knihy Daniel toto období mělo trvat sedm časů. Podle výkladu 12. kapitoly knihy Zjevení organizace přepočítává, že sedm časů znamená 2520 dnů. Podle domnělého pravidla, že jeden biblický den znamená jeden rok na zemi, počítají 2520 let od roku 607 př. n. l. Tím docházejí ve svých časových vizích k výsledku, kterým je rok 1914 a podle svědků Jehovových skončily „časy pohanů“, vládu nad zemí přebírá Ježíš Kristus.¹⁰⁰

K nesplněnému proroctví o roce 1874 se při soudním líčení v Kalifornii v roce 1954, známém jako „Walshův spor“, vrací právní zástupce společnosti svědků Jehovových Hayden C. Covington. Potvrzuje jak změnu v dataci společnosti, tak i závaznost data 1874 pro víru členů hnutí. Soudní výslech probíhal následovně:

Otázka: Ohlašovali jste, promiňte mi ten výraz, falešné proroctví? [...]

Odpověď: To bylo ohlašování falešného proroctví, bylo to nesprávné prohlášení, bylo to chybné prohlášení ohledně naplnění proroctví, které bylo falešné neboli chybné.

Otázka: A muselo to být přijato všemi svědky Jehovovými? [...]

Odpověď: Ano, muselo.

Otázka: Pokud by nějaký svědek Jehovův zastával názor, že je to falešné proroctví, a v tom smyslu by se vyjadřoval, pak by byl vyloučen?

Odpověď: Ano. [...]

Otázka: A ten člověk, který, jak říkáte, by vyjádřil svůj názor, že to proroctví je falešné a byl by vyloučen, ten, pokud by byl pokřtěný, by porušil smlouvu s Bohem?

Odpověď: Přesně tak.

Otázka: A jak jste včera jednoznačně prohlásil, byl by hoden [věčné] smrti? [...]

Odpověď: Bez váhání říkám ano.¹⁰¹

Obsah soudního líčení zůstal neveřejný. Českým svědkům Jehovovým byla informace o změně nauky ohledně data zmíněna v knize „Boží království panuje!“, zabývající se historií svědků Jehovových:

¹⁰⁰ Srov. *Můžeš žít navždy v pozemském ráji*. s. 140-141.; Srov. *Zjevení – Jeho slavné vyvrcholení se přiblížilo!* [vydáno asi těsně po roce 1988], s. 23-24.

¹⁰¹ FRANZ, Raymond. *Hledání křesťanské svobody*. s. 26-32.

Je snad kvůli těmto nesprávným představám důvod pochybovat, že Ježíš tyto věrné křesťany prostřednictvím svatého ducha opravdu vedl? V žádném případě. [...] Badatelé Bible několik desetiletí poukazovali na to, že rok 1914 bude významný z hlediska splňování biblických proroctví. V té době si ale mysleli, že Kristova přítomnost začala už v roce 1874, že roku 1878 Ježíš začal vládnout v nebi a že v říjnu 1914 se Království v plném rozsahu ujme moci. Domnívali se, že v letech 1874 až 1914 má probíhat žeň, která vyvrcholí tím, že pomazaní křesťané budou shromážděni do nebe.¹⁰²

Letopočet 1914 tak v současnosti představuje významnou doktrinní stavbu v naukách organizace, jejíž místo měl původně rok 1874.

2.2.3 Změna ve stanovení výchozího data výpočtu z roku -606 na -607

Po Rutherfordově smrti došlo v roce 1942 ke změně v nauce o roce 606 př. n. l., na který organizace vypočítala zničení Jeruzaléma a od něhož následně odpočítává 2520 let (sedm časů) k výslednému roku 1914. Společnost musela stanovit nové datum, rok 607 př. n. l. Počítáno totiž 2520 let od roku 606 př. n. l., vychází konec tohoto časového úseku na rok 1915. Chyby si po více než šedesát let, kdy byla nauka platná, hnutí nevšimlo. Kristova „druhá přítomnost“, jeho nebeské kralování i svržení démonů z nebe na zemi se tak musela odehrát o rok později, až v roce 1915. Společnost již rok 1914 neopravovala a místo toho o rok posunula zničení Jeruzaléma. Tím zůstalo konečné datum stejné.¹⁰³ Názorně věc předkládají citace z literatury společnosti. Deset let před smrtí Rutherforda čeští svědkové Jehovovi v jeho knize studovali:

V roce 606 př. Kr. byl Sedechiáš svržen z trůnu. Byl jako vězeň odveden do Babylona a Nabuchodonozor vybudoval na zemi první univerzální říši. Od té doby datují pohanské časy. Délka pohanských časů je v Písmu přesně stanovena jako doba sedmi symbolických časů, 360 let každý, čili

¹⁰² *Boží království panuje!* s. 50-51.

¹⁰³ Srov. FRANZ, Raymond. *Krize svědomí*. s. 180-181.

dohromady 2500 let. Tato doba počíná rokem 606 př. Kr., musí tedy nutně skončit v roce 1914 po Kr.¹⁰⁴

To navazuje na nauku, kterou hlásal i jeho předchůdce Russell.¹⁰⁵ Kniha „Zjevení – jeho slavné vyvrcholení se přiblížilo“, vydaná v českém prostředí přibližně v době sametové revoluce, změnu v letopočtu připouští a argumentuje:

Díky Boží prozřetelnosti si tito badatelé Bible neuvědomili, že neexistuje nultý rok mezi „př. n. l.“ a „n. l.“. Později, když se výzkumem ukázalo, že je nutné upravit rok 606 př. n. l. na 607 př. n. l., byl také vyloučen nultý rok, takže předpověď se opět vztahovala na rok 1914.¹⁰⁶

I tato současná datace svědků Jehovových je však v rozporu s dostupnými výsledky vědy, které datují zničení Jeruzaléma do let 587 až 586 př. n. l.¹⁰⁷ Rok 607 př. n. l. ale zatím zůstává pro svědky Jehovovy závazný.¹⁰⁸ V případě jeho sladění se závěry vědy by změna v dataci zároveň zrušila také konečný rok 1914, který dnes představuje významnou doktrinální stavbu v naukách organizace – datum „druhého příchodu Ježíše Krista“, datum neviditelného převzetí Kristovy vlády nad zemí, datum „počátku času konce“ a datum svržení zbývajících démonů z nebe, od kterého nastává na zemi velké soužení, jež vyústí závěrečnou apokalypsou.

Shrnutí: „Druhý příchod Ježíše Krista“ podle původních nauk znamenal, že Kristus v roce 1874 sestoupil neviditelně na zemi. Důkazem tohoto data a s ním spojené neviditelné události měl být vznik „badatelů Bible“ (svědků Jehovových), politické zvraty na zemi a velký vědeckotechnický pokrok. Kristus měl na zemi neviditelně setrvat do roku 1878 a v tomto roce se vrátit na nebesa, kde se poté od roku 1914 ujmout kralování nad zemí. Tato nauka byla později změněna. Podle současného učení došlo ke Kristově druhému příchodu až v roce 1914. Dokladem tohoto data jsou podle učení hnutí zhoršující se podmínky pro život na zemi. Zda Kristus tohoto roku přišel také na zemi, nebo již pouze ke svému nebeskému trůnu, není definováno. K potvrzení letopočtu

¹⁰⁴ RUTHERFORD, John F. *Harfa Boží*. s. 212.

¹⁰⁵ Srov. *Zjevení – Jeho slavné vyvrcholení se přiblížilo!* s. 105. [Zdroj cituje z Russellovy Studie Písem, vydané roku 1889, svazek 2, str. 79.]

¹⁰⁶ *Tamtéž*.

¹⁰⁷ Srov. MASON, Doug. *Kritika*. 2011. s. 3.

¹⁰⁸ Srov. FRANZ, Raymond. *Krize svědomí*. s. 130.

1914 bylo nakonec nutné posunout dataci zničení Jeruzaléma o rok nazpět, neboť datace původní směřovala k roku 1915.

2.3 Kristův soud lidstva

Poté, co Ježíš Kristus po svém „druhém příchodu“ vystoupil zpátky na nebe, začal soudit lidstvo.¹⁰⁹ V rámci Kristova soudu probíhalo tzv. přechišťování Božích služebníků. To znamená rozsuzování všech, kteří se hlásí k Bohu a jejich následného schválení jako pravých nebo jejich zavržení jakožto falešných Božích služebníků.

Dvě následující krátké podkapitoly se budou zabývat vývojem nauk svědků Jehovových ohledně datování Kristova soudu.

2.3.1 Počátek soudu

Původním datem, ke kterému Ježíš Kristus zahájil svůj soud nad lidstvem, byl v naukách organizace rok 1878, kdy se Kristus vrátil na nebe po svém pobytu na zemi (tj. tři a půl roku po roce 1874, ve kterém podle původní nauky došlo ke Kristovu „druhému příchodu“ na zemi).¹¹⁰ Původní datace zahájení Kristova soudu nad lidstvem – rok 1878 – však české prostředí ještě nezasáhla. Čeští svědkové studovali až nauku novou, podle které tento začátek Kristova

¹⁰⁹ Srov. RUTHERFORD, John F. *Stvoření*. s. 306.

¹¹⁰ Srov. FRANZ, Raymond. *Krize svědomí*. s. 141.

soudu dle nauky organizace nastal tři a půl roku po říjnu 1914, tedy na jaře roku 1918.¹¹¹ Nauka o roce 1918 zůstává dosud v platnosti.

2.3.2 Konec soudu

Očištění bylo podle svědků Jehovových dokončeno (tedy soud skončil) v roce 1932.¹¹² Podle učení organizace Kristus toho data zavrhl křesťanské církve jako falešné a schválil pouze svědky Jehovovy za své pravé učedníky.¹¹³ Tato datace zůstává dosud v platnosti.

Shrnutí: Podle původních nauk hnutí se Kristus vrátil roku 1878 do nebe ze svého neviditelného pobytu na zemi a začal soudit lidstvo. Tato datace byla změněna. Podle aktuálního učení Kristus zahájil soud až v roce 1918. Beze změn zůstává datace konce tohoto soudu, kdy v roce 1932 měl Kristus zavrhnout křesťanství a schválit pouze svědky Jehovovy jako své pravé služebníky.

¹¹¹ Srov. *Tamtéž*; Srov. RUTHERFORD, John F. *Bohatství*. Berlín: Watch Tower Bible and Tract Society, 1936, s. 259.; Srov. RUTHERFORD, John F. *Stvoření*. s. 306, Srov. RUTHERFORD, John. F. *Vláda*. s. 183-185.

¹¹² Srov. RUTHERFORD, John F. *Bohatství*. s. 268-271.

¹¹³ Srov. Budme loajální ke Kristu a jeho věrnému otroku. [online]. 17. 3. 2015 [cit. 2015-03-17]. Dostupné z: <http://wol.jw.org/cs/wol/d/r29/lp-b/2007245#h=6:0-6:795>.; Srov. RUTHERFORD, John F. *Stvoření*. s. 306.; Srov. RUTHERFORD, John F. *Bohatství*. s. 259, 298.; Srov. RUTHERFORD, John. F. *Vláda*. s. 183.; Srov. *Zjevení – Jeho slavné vyvrcholení se přiblížilo!* s. 31-32, 35, 53, 55.

3 OČEKÁVÁNÍ ARMAGEDONU SVĚDKY JEHOVOVÝMI V NAŠÍ ZEMI

Neviditelné události, popisované v předchozích kapitolách, vystřídají nyní události, které mají být každému lidskému oku patrné.

Nastane totiž celosvětový útok politických mocností na tzv. „Velký Babylon“, který v představách svědků Jehovových tvoří tzv. světová říše falešného náboženství – všechna náboženství včetně křesťanství s výjimkou svědků Jehovových. Po zničení všech náboženství se Satan pokusí intenzivně zaútočit také proti svědkům Jehovovým. Ty však Bůh ochrání – v tu chvíli vypukne armagedon, zásah samotného Boha, ve kterém budou zničeni všichni zbývající lidé na zemi – s výjimkou svědků Jehovových, kteří jako jediní přežijí do tisíciletého království na zemi.¹¹⁴

Tato kapitola se bude podrobně zabývat naukami svědků Jehovových týkajících se průběhu armagedonu. Její následující podkapitoly pak budou sledovat vývoj nauk organizace ohledně datování této události, a to od vzniku organizace až do současnosti.

V souvislosti s vypuknutím samotného armagedonu svědkové Jehovovi očekávají i možné úkazy na nebi jako je zatmění slunce a měsíce, padání hvězd, dále zemětřesení a ničivé krupobití, kdy se hmotnost jedné kroupy bude pohybovat okolo 20 kilogramů. Pouze svědkové Jehovovi světovou apokalypsu přežijí do Kristovy tisícileté říše, která má následovat. Po dobu tisíce let pak bude Satan se svými démony uvězněn a svědkové Jehovovi se budou moci těšit nekonečnému požehnání.¹¹⁵ Událost apokalypsy je v představách hnutí velmi

¹¹⁴ Srov. *Zjevení – Jeho slavné vyvrcholení se přiblížilo!* s. 174.; Srov. Pravda o armagedonu. *Strážná věž*. 2012, **133**(3): 9.

¹¹⁵ Srov. *Poznání, které vede k věčnému životu*. Brooklyn: Watch Tower Bible and Tract Society of New York, 1995. s. 106.; Srov. *Dobrá zpráva od Boha*. s. 10-11.; Srov. *Co od nás Bůh vyžaduje?* Brooklyn: Watch Tower Bible and Tract Society of Pennsylvania, 2001. s. 10.; Srov. *Zjevení – Jeho slavné vyvrcholení se přiblížilo!* s. 174, 232-233.

barvitá. Patrný je rovněž silný důraz na vlastní exkluzivitu. Příkladem může být následující článek publikovaný v českém překladu časopisu *Strážná věž*:

Armagedon nastane, až dojde k určité situaci, která se bude dotýkat svědků Jehovových po celé zemi. Duchovní blahobyť svědků Jehovových vyvolává zuřivost satana, ďábla, který brzy rozpoutá mohutný útok proti těmto zdánlivě bezbranným křesťanům. [...] Pod ďáblovým vlivem se národy obrátí proti Jehovovu mírumilovnému lidu, který je shromážděn ze všech národů. Ano, satanský odpor se projeví celosvětovou akcí proti Jehovovým pozemským služebníkům, viditelným zástupcům Božího království. [...] Až Jehova povstane, aby bránil své služebníky proti Gogovu útoku, bude Armagedon v chodu! Lidské vlády se zhroutí. Průtrže mračen a záplavy, ničivá krupobití, oheň a síra přeskakující z místa na místo, zuřící mory – skutečně skutky Boží – způsobí ve světě mimo řady svědků Jehovových paniku. Jejich lidští nepřátelé obrátí své zbraně do svých vlastních řad. A ty, kteří nebudou pobiti v tomto sebevražedném válčení, zničí Jehova. Ruka každého člověka se v hrůze obrátí proti jeho bližnímu v šíleném, ale marném boji o přežití. [...] A jak již bylo v tomto časopise často biblicky dokázáno, dnešní generace nepomine, dokud nenastane Armagedon.¹¹⁶

Datace, kdy tyto uvedené apokalyptické události nastanou, byly svědky Jehovovými několikrát přesně vypočítány, obvykle na základu bible. Řada z těchto očekávání zasáhla také české prostředí. Česká očekávání se vztahovala k letům 1914, 1925, pravděpodobně i 1941, a nakonec k roku 1975. Po těchto neúspěšných proroctvích organizace rezignovala na předpovědi konkrétních dat a začala pouze určovat časová rozmezí, ve kterých armagedon vypukne. Nejprve se jej měla dožít generace lidí, kteří pamatovali události ve světě v roce 1914 (tuto myšlenku drží například výše citovaný článek ze *Strážné věže*). I tito lidé však s nesplněným očekáváním vymřeli. Poslední a dodnes platná nauka svědků uvádí, že generace lidí, pamatující si události z roku 1914, se může ještě prolínat s generací, která po ní následuje. V publikacích vydávaných v posledních letech však také často zůstává pouze zmínka, že svět žije v posledních okamžicích a armagedon nastane již velmi brzy.

¹¹⁶ *Strážná věž*. 1990, 111(10/16): 6-7.

3.1 Stanovení data armagedonu na rok 1914

První očekávání apokalyptických událostí badatelé Bible se vztahovalo k roku 1878, kdy měl být zničen „velký Babylón“ – světová říše falešného náboženství (všechna náboženství včetně křesťanství s výjimkou badatelů Bible). V říjnu roku 1914 již měla být apokalypsa skončena a badatelé Bible vytrženi do nebe. V témže čase měli být k pozemskému životu vzkříšeni Boží služebníci – otcové a proroci z předkřesťanských dob. Očekávání se však nenaplnila.¹¹⁷ Datum, které bylo po dobu čtyřiceti let předkládáno jako konec posledních dnů, začalo být po svém uplynutí vyučováno jakožto jejich začátek a dodnes je roku 1914 věnována velmi významná pozornost v naukovém systému organizace.¹¹⁸

Počátek působení svědků Jehovových v naší zemi lze datovat přibližně do roku 1907. Tehdy do Čech docházel muž německé národnosti jménem Erler, který zde rozšiřoval Russellovy spisy a rozhlašoval, že v roce 1914 nastane světová katastrofa. Další zmínky o kazatelské činnosti svědků pocházejí až z doby první světové války. První česky psaná brožura s názvem „Mohou žít mluvit s mrtvými?“ vyšla teprve v roce 1920, časopis Strážná věž začal česky vycházet jako měsíčník až v roce 1923. Teprve od roku 1916 se v naší zemi začala konat pravidelná shromáždění badatelů Bible. České prostředí tedy zůstalo očekáváním apokalyptických událostí k roku 1914 téměř nezasázeno.¹¹⁹ Proto i česká literatura svědků Jehovových pojednává o očekáváních k roku 1914 až zpětně. Za atmosférou roku 1914 se ohlíží například česky vydaná kniha „Svědkové Jehovovi – Hlasatelé Božího Království“, která se zabývá historií svědků Jehovových. I když tato kniha připouští, že apokalyptická očekávání k tomuto roku

¹¹⁷ Srov. *Boží království panuje!* s. 23.; Srov. *Svědkové Jehovovi – Hlasatelé Božího Království*. s. 62-63, 135-138, 635-636.; Srov. *Zjevení – Jeho slavné vyvrcholení se přiblížilo!* s. 130.; Srov. *Ročenka svědků Jehovových 2014*. s. 174.; Srov. *Měj z Jehovových připomínek radost*. [online]. 6. 3. 2015 [cit. 2015-03-17]. Dostupné z: [http://wol.jw.org/cs/wol/d/r29/lp-b/2013684?q=vzati+do+nebe+1914&p=par](http://wol.jw.org/cs/wol/d/r29/lp-b/2013684?q=vzati+do+nebe+1914&p=par;).; Srov. „Věrný otrok“ si úspěšně počíná ve zkoušce. [online]. 17. 3. 2015 [cit. 2015-03-17]. Dostupné z: <http://wol.jw.org/cs/wol/d/r29/lp-b/2004168?q=zklam%C3%A1n%C3%AD+1914&p=par>.; Srov. FRANZ, Raymond. *Krise svědomí*. s. 138.

¹¹⁸ Srov. FRANZ, Raymond. *Hledání křesťanské svobody*. s. 402.

¹¹⁹ Srov. *Kapitola 1.1*.

existovala, je patrná tendence věc bagatelizovat a očekávání svést pouze na soukromá očekávání některých jednotlivců.¹²⁰

3.2 Stanovení data armagedonu na rok 1915

Tytéž události, které nenastaly v říjnu roku 1914, přeložili badatelé Bible ještě do října následujícího roku. Také v roce 1915 ovšem zavládlo zklamání.¹²¹ Zprávy o očekávání k tomuto náhradnímu datu nejsou však v naší zemi zaznamenány.

3.3 Stanovení data armagedonu na rok 1925

Očekávání, která se nesplnila v letech 1914 a 1915, byla druhým prezidentem společnosti Rutherfordem přeložena na rok 1925.¹²²

Podle Rutherforda mělo nejprve v rámci „bolestivé křeče křesťanstva“ upadnout křesťanství v roce 1918 do zapomnění, kdy mrtvá těla křesťanů měla být ve velkém rozhazována po zemi. V roce 1920 pak měly zaniknout také všechny řádné světové vlády. Nic z toho se nestalo. Další naději tak spojil s tzv. „milionovou kampaní“, ohlašující konec světa na rok 1925. Tato kampaň byla

¹²⁰ Srov. *Svědkové Jehovovi – Hlasatelé Božího Království*. s. 61-62.

¹²¹ Srov. *Tamtéž*, s. 62.; Srov. *Ročenka svědků Jehovových 2015*. s. 173.; Srov. NOVOTNÝ, Tomáš a Zdeněk VOJTÍŠEK. *Základní orientace v nových náboženských směrech*. s. 5.

¹²² Srov. Data prorockého významu. [online]. 17. 3. 2015 [cit. 2015-03-17]. Dostupné z: <http://wol.jw.org/cs/wol/d/r29/lp-b/1200271564?q=1925&p=par>.

zahájena ještě v roce 1918. Byly k ní používány velké světelné poutače instalované ve velkých městech, i novinové inzeráty. Ti, kteří o časových proroctvích společnosti pochybovali, byli označováni jako ctižádostiví lidé, zavrhuující Boha i Kristovu oběť. Pro očekávané vzkříšení otců Abrahama, Jáкова, Izáka, Davida a dalších v tomto roce, nechala společnost postavit luxusní vilu poblíž kalifornského San Diega [Braeburn Rd 440 – oblast Kensington Heights] v hodnotě 70 tisíc dolarů, Rutherfordem pojmenovanou „Beth-Sarim“ (Dům knížat). Pro krále Davida byl připraven i luxusní automobil.¹²³ V souvislosti s varováními před katastrofickými událostmi se tak Rutherfordovi po neúspěchu předchozích proroctví a smrti prezidenta společnosti Russella podařilo rozpadající se hnutí opět semknout a mobilizovat.¹²⁴

S očekáváním k roku 1925 se již naplno setkali i čeští svědkové Jehovovi, a to hned v roce 1920, kdy začaly české publikace v naší zemi vycházet. Z knihy „Miliony nyní žijících lidí nikdy nezemřou“, se dozvídali následně argumentované proroctví:

Bůh nařídil Mojžíšovi zřídit soustavu sobotní, a sice v onom roce, kdy vstoupilo židovstvo na půdu Kananejské země. To bylo v roce 1575 před rokem prvním před narozením Krista. Dále měl býti každý padesátý rok pro národ židovský rokem jubilejním. To vše bylo zavedeno v desátý den sedmého měsíce, v den smíření. Jiná místa v písmě sv. dokazují, že národ židovský má slaviti celkem 70 milostivých let. Zcela obyčejný výpočet dovede nás nyní k daným důkazům. Sedmdesát milostivých let po padesáti letech dá sumu 3500 let. Počátek této doby jest, jak víme v roce 1575 před Kristem. Tudíž $1575 + 1925 = 3500$ let. V roce 1925 končí velký předobraz a počíná období nové, které nastiňoval. Čeho měli bychom v tomto období očekávat? V celém předobrazu bylo nastíněno znovuzbudování světa. V období novém musí se tudíž vše vyplniti. Lidstvo zpět k životu přivést, [to] bude zde hlavní součástíkou Božské činnosti. Jak však písmo sv. píše o jistojistém z mrtvých vstání Abrahama, Izáka, a Jakuba a jiných věrných starého zákona, tak můžeme býti jisti, že tito opravdu k životu se vrátí a se vši jistotou můžeme býti v roce 1925 svědky jejich návratu z objetí smrti k životu a dokonalosti, na základě čeho budou určeni k viditelným, zákonitým zástupcům nových řádů na světě. [...] Jak jsme již prve vložili, počíná začátek cyklu milostivých let rokem 1925. V tomto čase má být světská fáze království zajištěna. V jedenácté

¹²³ Srov. REMEŠ, Prokop. *Svědkové Jehovovi, nebo bible?* s. 53.; Srov. FRANZ, Raymond. *Krise svědomí*. s. 153-162.; Srov. REMEŠ, Prokop. *Když selžou proroctví... Dingir*. 2014, 17(2): 47-49.

¹²⁴ Srov. VOJTÍŠEK, Zdeněk. *Encyklopedie náboženských směrů a hnutí v České republice*. s. 97.; Srov. FRANZ, Raymond. *Krise svědomí*. s. 153-168.

kapitole, ve své epištole k židům zaznamenává apoštol Pavel řadu věrných mužů, kteří před ukřižováním Páně a před vyvolením církve zemřeli. Tito nemohou nikdy tvořit díl nebeské třídy, oni neměli nebeských nadějí; Bůh má ale něco výhodného pro ně v hotovosti. Oni se mají vrátit z objetí smrti a stát se panovníky tohoto světa dle zaslíbení Božího. Proto můžeme s jistotou v roce 1925 očekávat návrat Abrahamův, Izákův, Jákobův a jiných věrných sluhů Páně starého zákona, obzvláště těch, o kterých apoštol Pavel se zmiňuje k lidské dokonalosti. [...] Jen ze stanoviska toho, že staré řády, starý svět končí a ztrácí se, že rokem 1925 vrátí se staří věrní starého zákona, a že počíná období řádů nových, můžeme tvrdit, že miliony žijícího obyvatelstva nikdy nezemřou; zejména vzato ze stanoviska Bible, která dokazuje, že mnoho milionů v roce 1925 žítí bude věčně.¹²⁵

Uvedená předpověď se však nenaplnila a opět došlo k vlně odchodů členů z organizace.¹²⁶ Vilu Beth-Sarim i Davidův automobil užíval nakonec sám Rutherford.¹²⁷ Stanovisko k nesplněnému proroctví včetně Rutherfordova výpočtu data zveřejnila v roce 1993 česky vydaná kniha svědků Jehovových „Svědkové Jehovovi – Hlasatelé Božího království“:

V přednášce „Milióny nyní žijících nikdy nezemřou“, kterou pronesl J. F. Rutherford 21. března 1920 v Hippodromu ve městě New Yorku, byla zaměřena pozornost na rok 1925. Na základě čeho byl pokládán za významný? V brožuře vydané rovněž v roce 1920 bylo uvedeno, že počítá-li se sedmdesát plných jubilejí od roku, o němž se předpokládalo, že je to rok, kdy Izrael vstoupil do Zaslíbené země [...], mohlo by to ukazovat na rok 1925. Na základě toho, co tam bylo řečeno, mnozí doufali, že snad zbývající z malého stáda obdrží svou nebeskou odměnu v roce 1925. Tento rok byl také spojován s očekáváním vzkříšení věrných předkřesťanských Božích služebníků, aby sloužili na zemi jako knížecí zástupci nebeského Království. Kdyby se to skutečně stalo, znamenalo by to, že lidstvo vstoupilo do věku, v němž smrt přestane být pánem, a milióny lidí žijících v té době mohou mít naději, že na zemi nikdy nezemřou. Byla to nádherná vyhlídka. Ačkoli byla mylná, dychtivě se o ni dělili s druhými.¹²⁸

¹²⁵ RUTHERFORD, John. F. *Milióny nyní žijících lidí nikdy nezemřou*. Praha: Nakladatelské právo, 1920. s. 56-57, 62.

¹²⁶ Srov. *Svědkové Jehovovi – Hlasatelé Božího Království*. s. 633.

¹²⁷ VÍTEK, Otto. *Nesplněné proročké předpovědi – co na to Písmo?* Bystřice pod Hostýnem: Vlastním nákladem, 2011. s. 3.

¹²⁸ *Svědkové Jehovovi – Hlasatelé Božího Království*. s. 632.

Tato citace představuje zároveň nejotevřenější přiznání se společnosti ke svým mylným prorockým, jaké mohli členové hnutí v naší zemi číst.

3.4 Stanovení data armagedonu na rok 1941

Po zklamání v letech 1914, 1915 i 1925 se další apokalyptická očekávání svědků vztahovala k roku 1941. Na sjezdu svědků Jehovových v St. Louis (stát Missouri) Rutherford ujistil, že konec světa je již otázkou jen několika měsíců. Poučil mládež, aby odložila hledání životního partnera do doby, kdy jim s výběrem pomůžou vzkříšení věrní muži a ženy bible. Účastníci dále obdrželi knihu „Děti“, která předkládala návod k účinnému zapojení se do práce pro organizaci v posledních měsících před armagedonem.¹²⁹

Totéž očekávání sdílela také zahraniční literatura organizace. Jak tato očekávání zasáhla české prostředí, není dnes známo. Publikace z tohoto období nejsou již dohledatelné, stejně jako pamětníci (pozn. autora).

3.5 Stanovení data armagedonu na rok 1975

Zklamání z let 1914, 1915, 1925 a 1941 vystřídala nová naděje. Uprostřed čtyřicátých let 20. století hnutí připustilo, že výpočty Russella a Rutherforda ohledně data stvoření Adama se liší přibližně o 100 let. Nakonec roku 1966 organizace vyhlásila, že konec šesti tisíc let lidských dějin nastane v roce

¹²⁹ FRANZ, Raymond. *Krise svědomí*. s. 179.

1975, a nikoliv v roce 1874, jak se dříve učilo. Výpočet apokalyptického očekávání vychází z teorie, že šest dní znamená v biblickém pojetí šest tisíc let, po která žilo lidstvo v nedokonalosti, a že sedmý den bude znovu nastolena dokonalost ve velkém milostivém létě osvobození od hříchu, nemoci a smrti.¹³⁰

Mnoho svědků ve světě prodalo své firmy, opouštěli zaměstnání, prodávali domy a pole a přestěhovali se na místo, kde bylo jejich misijní služby více potřeba. Jiní si nechali proplatit pojištění a prodali cenné papíry. Spoléhalo, že mají dostatek prostředků do roku 1975, a potom už je nebudou potřebovat. Další zase odložili své operace.¹³¹

V uvedených letech byl také zaznamenáván výrazný přírůstek nových členů v organizaci:

rok	počet pokřtěných
1971	149 808
1972	163 123
1973	193 990
1974	297 872
1975	295 073

Přičemž například od roku 1960 do roku 1966, tedy než bylo apokalyptické očekávání vyhlášeno, docházelo naopak k poklesu počtu křtů. V roce 1960 bylo 69 027 křtů a roku 1966 již jen 58 904.¹³²

Počátkem roku 1975 podnikl prezident svědků Jehovových Knorr s viceprezidentem Franzem cestu kolem světa. Ve všech navštívených zemích se viceprezidentovy projevy soustředily na rok 1975. Franz hovořil o roce 1975 jako o roce velikých možností a obrovských nadějí. Učil, že podle židovského kalendáře se nacházejí již v pátém lunárním měsíci roku 1975 a že zbývá již méně než sedm lunárních měsíců. Několikrát zdůraznil, že židovský rok končí 5. září 1975. Ke konci vybízeli své posluchače, aby nepředpokládali, že nadcházející zánik může být vzdálen na léta. Vyzval, aby se nesoustředili na věci jako je sňatek, založení rodiny, vybudování úspěšného podniku nebo několikaleté

¹³⁰ Srov. *Tamtéž*, s. 181.

¹³¹ Srov. *Tamtéž*, s. 187.; Srov. BUTTERWORTH, John. Sekty a nová náboženství. In *Víry a vyznání*. s. 93.

¹³² Srov. FRANZ, Raymond. *Krise svědomí*. s. 187.; Srov. REMEŠ, Prokop. *Svědkové Jehovovi – historický přehled*. s. 15.

studium na vysoké škole. Přesto upozornil, že výsledek očekávání nemusí nutně nastat.¹³³

Očekáváním událostí, vztahujících se k roku 1975, žilo i české prostředí svědků Jehovových. Bylo ovšem méně intenzivní než v zahraničí. V Československu bylo období komunismu a stát náboženské aktivity omezoval. Nekonal se zde sjezdy svědků Jehovových, kde by mohla vrcholit euforie, a obsah literatury svědků byl cenzurován.¹³⁴ Povzbuzování, že příkladným chováním k dožití krátkého času do konce zkaženého světa je prodej domu a majetku a věnování se naplno průkopnické službě, jak uváděla například v zahraničí dostupná Služba království z května roku 1974, českou literaturu mýjela. Českoslovenští svědkové si však sháněli informace nelegálně od zahraničních spolubratrů, a proto apokalypsu rovněž vyhlíželi.¹³⁵ Přesto se v roce 1972¹³⁶ podařilo v českém prostředí vydat knihu „Věčný život ve svobodě Božích synů“, jejíž obsah přece jen vzbuzoval naděje:

V tomto dvacátém století bylo prováděno nezávislé studium, které se neřídí slepě některými tradičními chronologickými výpočty křesťanstva a uveřejněná časová tabulka, jež je výsledkem tohoto nezávislého studia, udává datum stvoření člověka na rok 4026 př. n. l. Podle této spolehlivé biblické chronologie skončí šest tisíc roků od stvoření člověka v roce 1975, a sedmé tisíciletí období lidských dějin začne na podzim 1975 n. l. A tak brzy, ano, v této generaci, skončí šest tisíc roků existence člověka na zemi. [...] A tak za nemnoho let v této naší generaci dospějeme k období, na které by se Jehova Bůh mohl dívat jako na sedmý den lidské existence. Jak by bylo vhodné, aby Jehova Bůh učinil z tohoto přicházejícího tisíciletého období sabatní údobí odpočinku a osvobození, velký jubilejní sabat pro svolání svobody po celé zemi všem jejím obyvatelům! Pro lidstvo by to bylo nanejvýš časové. Bylo by to nanejvýš časové i pro Boha, neboť, vzpomeň si, že lidstvo má ještě před sebou údobí, o němž poslední kniha Svaté Bible mluví jako o tisícileté vládě Ježíše Krista nad zemí, jako o Kristově tisíciletém panství. Když byl Ježíš Kristus před devatenácti stoletími na zemi, řekl o sobě prorocky: „Neboť syn člověka je Pánem sabatu.“ (Matouš 12:8) Nebyla by to pouhá náhoda nebo shoda okolností, ale bylo by to podle láskyplného záměru Jehovy Boha, aby panství Ježíše Krista, „Pána sabatu“, probíhalo souběžně se sedmým tisíciletím lidské

¹³³ Srov. FRANZ, Raymond. *Krize svědomí*. s. 189.

¹³⁴ Srov. *Kapitola 1.1*.

¹³⁵ Dopis Jozefa Vaškoviče, žijícího v současnosti ve Vídni – v majetku autora práce.

¹³⁶ Srov. *Věčný život ve svobodě Božích synů*. New York: Watch Tower Bible and Tract Society of New York, 1972. s. 2.

existence. [...] Požehnaná doba, kdy se to stane, se rychle blíží. Zakrátko, v této naší generaci, zazní z božské moci symbolická trubka, jež vyhlásí „svobodu v zemi všem jejím obyvatelům“. [...] Boží zákon předstínil tento přicházející velký, světaširý jubilejní rok, a tak Bůh položil plný zákonný podklad pro jeho úplné, slavné uskutečnění. Proto jsou nyní všechny důvody, proč lidské stvoření bude ještě osvobozeno, ne lidmi, ale všemohoucím Bohem. Dlouho očekávaná doba pro to se přiblížila!¹³⁷

Naděje, které tato kniha vzbuzovala, stejně jako očekávání na základě obsahu tajně sháněných informací ze zahraničí, se nenaplnily. Po tomto zklamání vystoupilo z hnutí celosvětově okolo milionu svědků Jehovových.¹³⁸ To znamená, že přibližně stejný počet členů, který svědkové Jehovovi získali za období, kdy bylo očekávání hlásáno, poté ztratili.

Situaci v Československu popsal ve svém svědectví Jozef Vaškovič, který v roce 1975 armagedon také očekával:

[...] V té době se rozšiřovala informace, že v roce 1975 přijde dlouho očekávaný armagedon. Věřily tomu obě skupiny a každá byla přesvědčena, že jediné ona přežije. [Svědkové Jehovovi v Československu byli v té době rozštěpeni na dvě samostatné skupiny z důvodu určité spolupráce organizace s politickým režimem, kterou odštěpená skupina odmítala – pozn. autora.] Na blížící se armagedon každý reagoval po svém. Někteří veřejně vystoupili proti světským totalitním vrchnostem a skončili ve vězení. Ti, kteří šli do vězení, byli přesvědčováni, že celý trest už neodpykají a budou z něho vybráni na záchranu. Jiní prodávali své majetky, domy, pole, zahrady a krátkou dobu do armagedonu se rozhodli využít celodenním kázáním o příchodu Božího království. Jiní si vzali velké půjčky, nakoupili auta, domy a různé nejnovější vymoženosti vědy a techniky s přesvědčením, že tyto půjčky už nikdy nebudou muset splatit, a tak si před armagedonem ještě pořádně užijí. Každý konal podle toho, jaké měl poznání a co považoval za správné. Jenže rok 1975 pominul a kromě velkého zklamání se nic nestalo. Ti, co byli ve vězení, museli dosedět celý trest. Ti, kteří prodali své majetky, museli hledat nový způsob obživy, přemýšlet, kde se usadit a začít vše od nuly. Ti, kteří si nabrali velké půjčky, museli všechno splácet do posledního haléře, i s úroky. Ústředí „věrného a rozumného“ otroka z Brooklynu to vyřešilo šalamounsky. Řeklo, že tato zpráva o armagedonu byla jen zkouška od Boha, jak se kdo v té situaci zachová. Byla to ale krutá zkouška, protože po této zkoušce

¹³⁷ *Věčný život ve svobodě Božích synů.* s. 28-29.

¹³⁸ Srov. REMEŠ, Prokop. *Svědkové Jehovovi, nebo bible?* s. 54.

odpadlo statisíce svědků Jehovových od víry a zanevřeli na „věrného a rozumného otroka“, který tvrdí, že je veden Kristem. V té době jsem začal přemýšlet i já, kdo je vlastně tento „věrný a rozumný otrok“ a proč si Bůh skrze tohoto brooklynského otroka dělá z nás srandu. [...] ¹³⁹

Z osobního svědectví je patrné, že i přes státní omezování informací, kterým české prostředí svědků Jehovových podléhalo, proniklo ze zahraničí dost zpráv na to, aby také zde panovala silná víra v definitivní Boží zásah na zemi.

V českém prostředí se v roce 1993 ohlédla za nesplněným očekáváním kniha „Svědkové Jehovovi – Hlasatelé Božího Království“:

V roce 1975 opět přišlo zklamání, když se neuskutečnila očekávání ohledně milénia. Někteří z tohoto důvodu z organizace odešli. Jiní se snažili podvrátit víru svých druhů a byla jim odňata pospolitost. Určitou příčinou bylo nepochybně zklamání kvůli datu [...]. Nicméně těch, kdo odpadli, bylo poměrně málo. ¹⁴⁰

Reflexe společnosti byla tedy skromná a patrná je i snaha zlehčit fakta o dopadu nesplněného očekávání na členskou základnu organizace.

3.6 Stanovení armagedonu do období života generace pamatující události roku 1914

Po neúspěchu všech apokalyptických proroctví, které se týkaly let 1914, 1915, 1925, 1941 a 1975, náboženské hnutí na vyhlášení konkrétních dat armagedonu rezignovalo. Nadále již pouze stanovuje časová rozmezí, ve kterých očekávané události nastanou. První taková nauka hlásala, že armagedon zažije ještě generace svědků Jehovových, kteří žili v roce 1914 ¹⁴¹

¹³⁹ Dopis Jozefa Vaškoviče, žijícího v současnosti ve Vídni – v majetku autora práce.

¹⁴⁰ *Svědkové Jehovovi – Hlasatelé Božího Království*. s. 633.

¹⁴¹ Srov. *Světaširá bezpečnost pod „Knižetem pokoje“*. s. 104.; Srov. *Strážná věž*. 1990, 111(10/16): 6-7.

a zároveň byli ve věku, v němž byli schopni sledovat světové dění.¹⁴² Jedná se o výklad Matouše 24,34, který uvádí, že „nepomine toto pokolení, než se o všechno stane“. Svědkové Jehovovi ve svých prorockých vizích spojují tento biblický verš s rokem 1914.¹⁴³ Také z literatury vydané v českém prostředí byla patrná pevná jistota, že nyní se již proroctví naplní:

Ježíš obrátil pozornost na mnoho věcí, jimiž se mělo vyznačovat období od roku 1914 dále, a potom řekl: Tato generace rozhodně nepomine, dokud se to všechno (včetně konce tohoto systému) nestane.“ (Matouš 24:34) Kterou generaci minul Ježíš? Měl na mysli generaci lidí, kteří žili v roce 1914. Lidé, kteří ještě zbývají z této generace, jsou nyní již velmi staří. Ale někteří z nich se dožijí konce tohoto ničemného systému. Můžeme si tedy být jisti, že již zakrátko skončí v Armagedonu všechna ničemnost i všichni ničemní lidé.¹⁴⁴

Ani toto očekávání se nesplnilo. Pojem „tato generace“ byl stále pozměňován, čímž hnutí získávalo další čas. Nejprve byli pojmem „tato generace“ obecně chápáni lidé, kteří byli v roce 1914 již dospělí, a tito měli být ještě v době, kdy armagedon vypukne, naživu. Publikace „Probuďte se!“ 8. října 1968 pak uvedla, že konce se s jistotou dožije ještě minimálně patnáctiletá mládež. Ta je totiž podle této publikace schopna být natolik vnímavá, aby si uvědomovala závažnost věcí, které se ve světě v roce 1914 odehrávaly. O deset let později „Strážná věž“ z října 1978 učila, že se armagedonu dožijí ti, kteří byli schopni události roku 1914 pouze pozorovat. Strážná věž zároveň odmítla názor, že by se pojem „tato generace“ vztahoval i na děti, které se právě narodily. V českém prostředí vyšla tato nauka až v následujícím roce v samizdatovém vydání číslo 8/1979. O dva roky později časopis „Strážná věž“ z 15. října 1980 sděluje, že trvale si zapamatovat události jsou schopny již děti ve věku okolo 10 let. Česky vyšel tento článek ve Strážné věži z 1. listopadu 1981 a v samizdatovém vydání číslo 7/1981. Uplynulo dalších několik let a „Strážná věž“ z 15. května 1984 uvedla, že pojem „tato generace“ zahrnuje také děti, které se v té době narodily. Česky vyšel článek až 1. února 1985, v samizdatovém vydání již v čísle 21/1984.¹⁴⁵

Nakonec nastala nutnost změnit celou nauku. K nesplněnému proroctví o generaci roku 1914 se hnutí nevyjadřuje.

¹⁴² Srov. *Světaširá bezpečnost pod „Knižetem pokoje“*. s. 12.

¹⁴³ Srov. FRANZ, Raymond. *Hledání křesťanské svobody*. s. 402.

¹⁴⁴ *Můžeš žít navždy v pozemském ráji*. s. 154.; Srov. *Zjevení – Jeho slavné vyvrcholení se přiblížilo!* s. 17.

¹⁴⁵ Srov. FRANZ, Raymond. *Hledání křesťanské svobody*. s. 402-403.

3.7 Stanovení armagedonu do období života generace navazující na generaci pamatující události roku 1914

Nauka o tom, že armagedon zažije ještě generace svědků Jehovových, kteří žili v roce 1914, byla změněna. Od roku 2010 začala společnost ve svých publikacích uvádět, že se armagedonu nemusí dožít uvedená generace, nýbrž až generace následující, která na první generaci navazuje a zároveň ji svým životem částečně překrývá.¹⁴⁶ Z takové informace lze vyvodit, že by měl armagedon vypuknout ještě v průběhu 21. století. Tuto novou nauku, platnou v současnosti, poměrně podrobně vysvětluje článek v českém překladu knihy svědků Jehovových „Boží království panuje!“:

Kdy ale Boží království přijde? Ježíš neřekl, kdy přesně se to stane. (Mat. 24:36) Řekl ale něco, co je pro nás ujištěním, že příchod Království je velmi blízko. Vysvětlil, že Království přijde po tom, co „tato generace“ bude svědkem splňování znamení jeho přítomnosti. (Přečti Matouše 24:32-34.) Na koho se vyjádření „tato generace“ vztahuje? [...] „Rozhodně nepomine, dokud se to všechno nestane.“ Jak se tato slova splní? Abychom na tuto otázku získali odpověď, musíme pochopit význam dvou pojmů: slova „generace“ a výrazu „to všechno“. Slovo generace se často vztahuje na lidi různého věku, jejichž životy se v určitém období překrývají. Generace není nepřiměřeně dlouhá a má svůj konec. (2. Mojž. 1:6) Výraz „to všechno“ zahrnuje všechny předpověděné události, které se mají odehrát během Ježíšovy přítomnosti – od jejího začátku v roce 1914 až do jejího vyvrcholení ve velkém soužení. (Mat. 24:21) Jak tedy máme rozumět Ježíšovým slovům o generaci? Tato generace se skládá ze dvou skupin pomazaných křesťanů, jejichž životy se překrývají – v první skupině jsou pomazaní, kteří viděli, jak se v roce 1914 začalo splňovat Ježíšovo znamení, a ve druhé skupině jsou pomazaní, kteří byli po určitou dobu současníky členů první skupiny. Alespoň někteří z druhé skupiny se dožijí začátku velkého soužení. Tyto dvě skupiny tvoří jednu generaci, protože jejich životy jakožto pomazaných křesťanů se po určitou dobu překrývají. Co z toho můžeme vyvodit? Jasně vidíme, jak se po celém světě splňuje

¹⁴⁶ Srov. MALÝ, Michal. Armagedon opět odložen? [online]. 16. 2. 2010 [cit. 2015-05-03]. Dostupné z: <http://www.straznavez.cz/Aktuality/generace2010.htm>.

znamení Ježíšovy přítomnosti. A pomazaní, kteří jsou ještě naživu a tvoří tuto „generaci“, stárnou. Přesto se někteří z nich dožijí začátku velkého soužení. Máme tedy jistotu, že doba, kdy Boží království přijde a začne vládnout nad zemí, je už velmi blízko. Zažít splnění prosby „ať přijde tvé království“ bude určitě něco úžasného!¹⁴⁷

Zda se vyvrcholení apokalyptických událostí dočká již generace, popisovaná v citovaném proctví, musí opět ukázat čas.

3.8 Stanovení armagedonu do velmi brzké doby

V současnosti jsou členové náboženské společnosti v mnohých studijních materiálech pouze upozorňováni, že k vyvrcholení apokalyptických očekávání dojde již velmi brzy. Často jsou ujišťováni odkazem na pozorování dění v současném světě, kdy znameními velmi brzkého konce světa mají být například probíhající války, přírodní katastrofy, epidemie či hladomory nebo misijní činnost svědků Jehovových.¹⁴⁸ Ty často bývají doplněny důraznými výzvami k bdělosti, důvěře v apokalyptické nauky organizace a k vytrvalosti v misijní aktivitě. Nejedná se však o novou verzi nauky. Současně s těmito upozorněními zůstává v platnosti nauka o stanovení armagedonu do období života generace navazující na generaci pamatující události roku 1914.

Shrnutí: Intenzivní očekávání příchodu konce současného světa chovají svědkové Jehovovi po celou dobu své existence. Příchod této události postupně stanovovali k letům 1914, 1915, 1925, 1941, 1975 a během života generace,

¹⁴⁷ *Boží království panuje!* s. 11-12.

¹⁴⁸ Srov. *Co je to Boží království?* Brooklyn: Watch Tower Bible and Tract Society of Pennsylvania, 2014. s. 2-3.; Srov. *Dobrá zpráva od Boha.* s. 11.; Srov. *Můžete být Božím přítelem.* s. 10.; Srov. Jehova poráží posledního nepřítele, smrt. *Strážná věž (studijní vydání).* 2014, **135**(18): 23-27.; Srov. *Poznání, které vede k věčnému životu.* s. 107, 182.; Srov. *Co Bible doopravdy říká?* s. 32, 85.; Srov. *Měl bys věřit v trojici?* s. 31.; Srov. *Dobrá zpráva od Boha.* s. 15.; Srov. Pravda o armagedonu. *Strážná věž.* 2012, **133**(3): 8.

pamatující události roku 1914. Podle současného učení se dožije armagedonu generaci lidí, která navazuje na generaci pamatující události roku 1914 a zároveň se částí svého života s tuto generaci překrývá.

4 PŘEDSTAVY ČESKÝCH SVĚDKŮ JEHOVOVÝCH O RÁJI NA ZEMI

Po skončení světové apokalypsy se podle očekávání organizace začne počítat tisíc let pozemského blahobytu a míru svědků Jehovových. Satan a jeho démoni je nebudou svádět ke zlému a svědkové budou uvádět do pořádku zemi zničenou lidstvem a apokalypsou, až ji celou promění v jednu velkou rajskou zahradu. Po uplynutí tisíce let projdou svědkové Jehovovi poslední zkouškou. Satan dostane ještě jednu příležitost odvést je od Boha. Ti, kteří ve zkoušce obstojí, budou žít věčně v pozemském ráji. Ostatní lidé spolu se Satanem a jeho démony budou na věky zničeni.

Těmito posledními událostmi se budou zabývat následující podkapitoly.

4.1 Tisícileté království

Podle současných nauk společnosti nastane Boží království, které je zatím od roku 1914 ustanoveno pouze neviditelně v nebi, také viditelně na zemi. Země nebude zničena, ale budou na ní navždy žít svědkové Jehovovi. Až toto království přijde na zem, odstraní současný lidský systém.¹⁴⁹ Kristus Satana a jeho démony uchopí, sváže je a na tisíc let umístí do propasti, která symbolizuje stav nečinnosti. Nebudou proto číhat a podněcovat lidi k tomu, aby byli Bohu nevěrní.¹⁵⁰ Během období, které má trvat tisíc let, bude Kristus spolu se

¹⁴⁹ Srov. Způsobí člověk na zemi nenapravitelné škody? *Strážná věž*. 2014, **135**(17): 5-6.; Srov. *Boží království panuje!* s. 9.

¹⁵⁰ Srov. *Největší člověk, který kdy žil*. s. 443.; Srov. *Poznání, které vede k věčnému životu*. s. 183-185.

svými 144 tisíci spoluvládci na zemi kralovat¹⁵¹ a jeho království skuteční původní Boží záměr se zemí – změnit ji v celosvětový ráj.¹⁵² Toto království tedy definitivně vyřeší všechny problémy lidstva na zemi.¹⁵³

K životu na zemi mají být postupně vzkříšeny miliony lidí, kteří zemřeli, avšak zůstali v Boží paměti. Ti se podle učení společnosti setkají se svědky Jehovovými, jež armagedon přežijí. Mají mezi nimi být i tací, kteří neměli možnost Boha poznat a dělali špatné věci. Tito dostanou příležitost poznávat pravdu o Bohu, o které je bude vyučovat zorganizovaný Boží lid (svědkové Jehovovi). Na zemi má totiž probíhat rozsáhlý vzdělávací program, který povede Ježíš Kristus a jeho 144 tisíc spoluvládců. Tito lidé mají dostat šanci projevat víru v Ježíše Krista alespoň tím, že ho budou poslouchat.¹⁵⁴

Svědkové Jehovovi mají nejprve čistit zemi a odstraňovat trosky jejího starého systému. Hnutí předpokládá, že se jim pravděpodobně budou ještě nějaký čas rodit děti. Ty se mají podílet na pracích při obdělávání země, jež se během tisíciletého království stane postupně celá zahradou, podobající se parku. V něm mají stát hezké nové domy svědků Jehovových. Jednotlivé části planety, postupně proměňované v ráj, se budou stále rozšiřovat, až se celá planeta stane jednou velkou nádhernou a plodnou zahradou.¹⁵⁵

Svědkové Jehovovi se v tisíciletém království budou těšit nebývalým sociálním jistotám: každá rodina bude mít pohodlné a příjemné bydlení ve svém vlastním a hezkém domě. Každý bude mít příjemné zaměstnání, přinášející uspokojení.¹⁵⁶ Nebude nezaměstnanost, inflace ani vysoké ceny a pracující nebudou platit vysoké daně. Svědky už nebudou utiskovat velcí podnikatelé ani nečestní politici.¹⁵⁷ Nebudou žádní bezdomovci.¹⁵⁸ Přestane existovat hlad,

¹⁵¹ Srov. *Co od nás Bůh vyžaduje?* s. 11.; Srov. *Můžeš žít navždy v pozemském ráji.* s. 160.

¹⁵² *Dobrá zpráva od Boha.* s. 15.; Srov. *Pravda o armagedonu. Strážná věž.* 2012, **133**(3): 7.

¹⁵³ Srov. Stanete se „královstvím kněží“. *Strážná věž (studijní vydání).* 2014, **135**(20): 13-17.

¹⁵⁴ Srov. *Dobrá zpráva od Boha.* s. 13.; Srov. *Poznání, které vede k věčnému životu.* s. 185-186.; Srov. *Co Bible doopravdy říká?* s. 35-36.; Srov. *Co od nás Bůh vyžaduje?* s. 11.

¹⁵⁵ Srov. *Největší člověk, který kdy žil.* s. 444.; Srov. *Co Bible doopravdy říká?* s. 35-36.; Srov. *Co od nás Bůh vyžaduje?* s. 11.; Srov. *Poznání, které vede k věčnému životu.* s. 183.; Srov. *Můžeš žít navždy v pozemském ráji.* s. 159.

¹⁵⁶ Srov. *Můžete být Božím přítelem.* s. 8-9.; Srov. *Můžeš žít navždy v pozemském ráji.* s. 157.

¹⁵⁷ Srov. *Můžeš žít navždy v pozemském ráji.* s. 159.

¹⁵⁸ Srov. *Existuje Stvořitel, který se o vás stará?* Brooklyn: Watch Tower Bible and Tract Society of Pennsylvania, 1998. s. 180.

protože nastane hojnost dobrého jídla.¹⁵⁹ Bůh napraví ekologickou rovnováhu a obnoví přírodní zdroje. Země s regulovaným klimatem tak má plodit dostatek potravy.¹⁶⁰

Nastane proměna počasí a již nebudou ničivé bouře, tornáda, hurikány, tajfuny či záplavy.¹⁶¹

V ráji budou žít obyvatelé poslušní Boha.¹⁶² Budou postupně zbavování hříchu¹⁶³ a stanou se dokonalými.¹⁶⁴ Mají být jako Adam a Eva před tím, než zhřešili.¹⁶⁵ Nebude existovat krutost, zuřivost,¹⁶⁶ nenávisť, předsudky,¹⁶⁷ zločiny, násilí a ničemnost.¹⁶⁸ Ráj má být pouze domovem přátel, kde jeden pro druhého budou dělat dobré věci a žít v lásce a úctě. Nebude žádná nespravedlnost, útlak či chamtivost.¹⁶⁹ Nikdo nebude nenávidět druhého pro jeho rasu, barvu pleti nebo místo, odkud pochází.¹⁷⁰ Lidé tedy nebudou mít žádné nepřátele.¹⁷¹ Žádný dům se nebude zamykat před zloději.¹⁷² Budou odstraněny všechny zbraně,¹⁷³ lidé již nebudou bojovat a umírat ve válkách.¹⁷⁴ Ničemnost, války, zločinnost a násilí se stanou věcí minulosti.¹⁷⁵

Lidé mají žít v míru se zvířaty a nebudou je zabíjet. Ani malé děti se nebudou muset bát divokých zvířat, která jsou dnes nebezpečná. Divoká i domácí zvířata se budou dokonce společně krmit.¹⁷⁶ Lev bude žrát slámu právě

¹⁵⁹ Srov. *Tamtéž*; Srov. Proč se účastníme Památné slavnosti. *Strážná věž (studijní vydání)*. 2014, **136**(2): 13-17.; Srov. *Můžete být Božím přítelem*. s. 8-9.; Srov. *Můžeš žít navždy v pozemském ráji*. s. 159.; Srov. *Co Bible doopravdy říká?* s. 35-36.

¹⁶⁰ Způsobí člověk na zemi nenapravitelné škody? *Strážná věž*. 2014, **135**(17): 5-6.; Srov. *Existuje Stvořitel, který se o vás stará?* s. 180.

¹⁶¹ Srov. *Světaširá bezpečnost pod „Knížetem pokoje“*. s. 110.

¹⁶² Srov. *Dobrá zpráva od Boha*. s. 11.

¹⁶³ Srov. *Boží království panuje!* s. 237.; Srov. *Co od nás Bůh vyžaduje?* s. 11.

¹⁶⁴ Srov. *Boží království panuje!* s. 9.

¹⁶⁵ Srov. *Co od nás Bůh vyžaduje?* s. 11.

¹⁶⁶ Srov. *Poznání, které vede k věčnému životu*. s. 184.

¹⁶⁷ Srov. *Co od nás Bůh vyžaduje?* s. 13.

¹⁶⁸ Srov. *Můžeš žít navždy v pozemském ráji*. s. 157.

¹⁶⁹ Srov. *Můžete být Božím přítelem*. s. 8-9.

¹⁷⁰ Srov. *Můžeš žít navždy v pozemském ráji*. s. 163.

¹⁷¹ Srov. Jehova poráží posledního nepřítele, smrt. *Strážná věž (studijní vydání)*. 2014, **135**(18): 23-27.

¹⁷² Srov. *Poznání, které vede k věčnému životu*. s. 184.

¹⁷³ *Poznání, které vede k věčnému životu*. s. 185.

¹⁷⁴ *Můžete být Božím přítelem*. s. 8-9.

¹⁷⁵ Srov. *Co Bible doopravdy říká?* s. 35.; Srov. *Existuje Stvořitel, který se o vás stará?* s. 180.

¹⁷⁶ Srov. *Tamtéž*; Srov. *Co Bible doopravdy říká?* s. 35-36.

jako býk.¹⁷⁷ Svědka Jehovova při jeho procházce lesem běžně doprovodí cestou lev nebo veliký medvěd.¹⁷⁸

Zmizí všechny nemoci. Ježíš Kristus bude totiž podle učení organizace uzdravovat v daleko větším měřítku, než když byl na zemi.¹⁷⁹ Chromí vstanou a budou chodit, běhat a tančit. Hluší budou slyšet. Slepým se otevře svět barev a tvarů. Nebudou existovat brýle, berle a hole, léky, ani zubní kliniky či nemocnice. Skončí i psychické nemoci. Svědkové Jehovovi také přestanou stárnout, naopak mají být stále zdravější a silnější.¹⁸⁰ Staří znovu omládnou.¹⁸¹ Nikdo nebude umírat. Zmizí proto úmrtní oznámení i smuteční síně. Hřbitovy a náhroby již nebudou narušovat krásu rajské země.¹⁸²

Všichni svědkové Jehovovi na zemi mají hovořit jedním jazykem. Hnutí předpokládá, že se pravděpodobně bude jednat o jazyk, jakým mluvil Adam. Bůh také prostřednictvím Ježíše Krista zjeví přesnou výslovnost Božího jména, které čestí svědkové Jehovovi vyslovují jako „Jehova“. Toto upřesněné jméno má pak být vyslovováno na celé zemi stejně.¹⁸³

Do atmosféry, která na svědky Jehovovy čeká v tisíciletém pozemském království, uvádí literatura společnosti emotivně:

Ze stromu utrhneš nádherné jablko. Přivoníš si k němu a přidáš ho k ostatním. Pracuješ už několik hodin, ale sil máš pořád dost. U jabloně kousek od tebe je tvoje maminka. S úsměvem si povídá s příbuznými a přáteli, kteří vám přišli se sklízní pomoci. Vypadá tak mladě – přesně jak si ji pamatuješ z dětství. Ani se ti nechce věřit, že v tom světě, který už dávno skončil, postupně stárla a ztrácela síly. Vybavuješ si, jak bojovala s nemocemi, jak před tvýma očima zemřela a jak jste plakali na jejím pohřbu. Ale teď je spolu s mnoha dalšími lidmi zase tady – živá a zdravá.¹⁸⁴

Po takových vyhlídkách literatura často vyzývá členy k horlivosti v misijním úsilí a důvěře v organizaci.

¹⁷⁷ Srov. *Existuje Stvořitel, který se o vás stará?* s. 180.

¹⁷⁸ Srov. *Můžeš žít navždy v pozemském ráji.* s. 164.

¹⁷⁹ Srov. *Co Bible doopravdy říká?* s. 35-36.

¹⁸⁰ Srov. *Poznání, které vede k věčnému životu.* s. 183-184.

¹⁸¹ *Co od nás Bůh vyžaduje?* s. 11.; Srov. *Můžeš žít navždy v pozemském ráji.* s. 164.

¹⁸² Srov. *Můžeš žít navždy v pozemském ráji.* s. 165.

¹⁸³ Srov. *Světaširá bezpečnost pod „Knižetem pokoje“.* s. 109-110.

¹⁸⁴ *Boží království panuje!* s. 221.

4.2 Poslední zkouška lidstva

Pro vzkříšené a biblicky poučené lidi bude snadné, aby v ráji bez jakéhokoli odporu sloužili Bohu. Proto má Satan dostat příležitost ještě jednou svědky Jehovovy vyzkoušet. Na konci tisíciletého panování Ježíše Krista tak získá možnost je od služby Bohu odvést. Bude propuštěn ze stavu nečinnosti a podaří se mu, aby u neurčeného počtu lidí vzbudil nespravedlivé touhy, které převáží nad láskou k Bohu. Tím se mu podaří některé od Boha odlákat. Po skončení této poslední zkoušky má být Satan spolu s ostatními démony i svedenými lidmi navždy zničen tím, že přestanou existovat. Svědkové, kteří i v poslední zkoušce obstojí, budou pak žít na zemi a těšit se z pozhennání nebeského Otce po celou věčnost.¹⁸⁵ Takto se podle nauk organizace splní původní Boží záměr se zemí a lidmi.¹⁸⁶ Nakonec Ježíš Kristus předá svou vládu, kterou má od roku 1914, svému Otcí.¹⁸⁷

4.3 Věčný ráj na zemi

Nyní, v nekonečném životě, budou mít svědkové Jehovovi čas dělat spoustu věcí. Podle představ organizace mají mít čas spřátelit se s každým svědkem na zemi a každým stoletím bude silnější také jejich přátelství s Bohem.¹⁸⁸ Rajský život nemá být nudný, naopak s postupujícím časem bude stále zajímavější. Po celou věčnost má přibývat věcí, které obyvatelé ráje budou moci poznávat a zkoumat. Svědkové Jehovovi se budou v neomezeném čase

¹⁸⁵ Srov. *Největší člověk, který kdy žil*. s. 445.; Srov. *Poznání, které vede k věčnému životu*. s. 106 a 190.; Srov. *Pravda o armagedonu. Strážná věž*. 2012, **133**(3): 25.

¹⁸⁶ Srov. *Pomůcka ke studiu Božího Slova*. Brooklyn: Watch Tower Bible and Tract Society of Pennsylvania, 2014. s. 35.

¹⁸⁷ Srov. *Dobrá zpráva od Boha*. s. 15.

¹⁸⁸ Srov. *Můžete být Božím přítelem*. s. 31.

věnovat hudbě, řemeslům a umění. Jejich díla mají předčít nejlepší díla největších mistrů v současném světě.¹⁸⁹

Shrnutí: Po skončení světové apokalypsy se podle očekávání svědků Jehovových začne počítat tisíc let pozemského blahobytu a míru, po která budou lidé uvádět do pořádku zničenou zemi. Po uplynutí tisíce let však lidé žijící na zemi projdou ještě zkouškou, v rámci které dostane Satan poslední příležitost odvést je od Boha. Ti, kteří v této zkoušce obstojí, budou žít věčně v pozemském ráji.

¹⁸⁹ Srov. *Poznání, které vede k věčnému životu*. s. 190-191.

ZÁVĚR

Tato práce se pokusila zmapovat určitý výsek historie a učení Náboženské společnosti svědkové Jehovovi. Je jím vývoj intenzivních apokalyptických očekávání, která v přibližně stoleté české historii zdejší svědky provázela. Ačkoliv je pro české svědky Jehovovy toto téma ústřední, stejně jako pro svědky ve světě, na domácí scéně zdálo se být dosud prakticky neprobádané. Přínos tohoto dílka lze tedy spatřit v samotném zpracování daného tématu s důrazem na české prostředí. Práce dále odhaluje, že prostředí českých svědků neminulo žádné z významných apokalyptických očekávání, jaká toto hnutí drželo na své světové úrovni. Při srovnání domácího prostředí se světem, jak se o to práce na několika místech, a spíše ve stručnosti, pokouší, však vyplývá, že se dějiny svědků Jehovových v oblasti jejich apokalyptických očekávání nevyvíjely v českém prostředí tak dramaticky jako ve světě. Vliv na ně mělo hned několik po sobě jdoucích skutečností: začátek působení této náboženské skupiny u nás se zpožděním oproti světu, dvě války, a nakonec politický režim, který se snažil rozvoj v náboženské oblasti tlumit.

Tato práce se nezabývala argumentačním hodnocením předložených nauk z hlediska jejich pravověrnosti. Na samotný závěr se proto nabízí otázka k úvaze. Náboženská společnost svědkové Jehovovi je přesvědčena, že pouze její naukový systém je pravdivý, a jako jediný na celém světě řízený samotným Bohem. Zda je takové mínění oprávněné či nikoliv, bývá obvykle tématem dlouhých rozhovorů na nejrůznější věroučná témata, které mezi členy této náboženské skupiny a jejich oponenty stále probíhají. Jen zřídka však vedou takové disputace k závěru, v němž by se jedna ze stran nechala argumenty protistrany přesvědčit. V případě tématu apokalyptiky je ovšem situace jiná. Tuto oblast naukového systému svědků Jehovových prověřil sám čas. Ten ukázal, že nauky tohoto náboženského hnutí jsou v dané oblasti plodem veskrze lidským. Otázkou pak zůstává: jestliže se celá jedna významná oblast učení svědků Jehovových prokázala jako omyl, může si být člen dané náboženské organizace jistý také v oblastech ostatních, jejichž pravdivost již není tak snadné si prověřit?

PRAMENY A LITERATURA

PRIMÁRNÍ ZDROJE

Boží jméno, které přetrvává navždy. Brooklyn: Watch Tower Bible and Tract Society of Pennsylvania, 1992. 31 s.

Boží království panuje! Brooklyn: Watch Tower Bible and Tract Society of Pennsylvania, 2014. 240 s.

Co Bible doopravdy říká? Brooklyn: Watch Tower Bible and Tract Society of Pennsylvania, 2005. 224 s.

Co od nás Bůh vyžaduje? Brooklyn: Watch Tower Bible and Tract Society of Pennsylvania, 2001. 32 s.

Co je to Boží království? Brooklyn: Watch Tower Bible and Tract Society of Pennsylvania, 2014. 4 s.

Dobrá zpráva od Boha. Brooklyn: Watch Tower Bible and Tract Society of Pennsylvania, 2012. 32 s.

Existuje Stvořitel, který se o vás stará? Brooklyn: Watch Tower Bible and Tract Society of Pennsylvania, 1998. 192 s.

Měl bys věřit v trojici? Brooklyn: Watch Tower Bible and Tract Society of Pennsylvania, 1990. 32 s.

Můžete být Božím přítelem. Brooklyn: Watch Tower Bible and Tract Society of New York, 2014. 31 s.

Můžeš žít navždy v pozemském ráji. Brooklyn: Watch Tower Bible and Tract Society of Pennsylvania, 1990. 256 s.

Největší člověk, který kdy žil. Brooklyn: Watch Tower Bible and Tract Society of Pennsylvania, 1993. 448 s.

Pomůcka ke studiu Božího Slova. Brooklyn: Watch Tower Bible and Tract Society of Pennsylvania, 2014. 64 s.

Poznání, které vede k věčnému životu. Brooklyn: Watch Tower Bible and Tract Society of New York, 1995. 192 s.

Ročenka svědků Jehovových 2012. Brooklyn: Watch Tower Bible and Tract Society of Pennsylvania, 2011, 256 s.

Ročenka svědků Jehovových 2013. Brooklyn: Watch Tower Bible and Tract Society of Pennsylvania, 2013, 192 s.

Ročenka svědků Jehovových 2014. Brooklyn: Watch Tower Bible and Tract Society of Pennsylvania, 2014, 192 s.

Ročenka svědků Jehovových 2015. Brooklyn: Watch Tower Bible and Tract Society of Pennsylvania, 2014, 192 s.

Ročenka svědků Jehovových 2016. Brooklyn: Watch Tower Bible and Tract Society of Pennsylvania, 2016, 192 s.

Seznamte se s Božím Slovem. Brooklyn: Watch Tower Bible and Tract Society of Pennsylvania, 2014. 32 s.

RUTHERFORD, John F. *Bohatství.* Berlín: Watch Tower Bible and Tract Society, 1936. 322 s.

RUTHERFORD, John F. *Harfa Boží.* Praha: Strážná Věž biblická a traktátní společnost Mezinárodní sdružení badatelů bible, 1932. 320 s.

RUTHERFORD, John. F. *Miliony nyní žijících lidí nikdy nezemřou.* Praha: Nakladatelské právo, 1920. 92 s.

RUTHERFORD, John F. *Stvoření.* Magdeburk: Strážná Věž biblická a traktátní společnost Mezinárodní sdružení badatelů bible, 1928. 368 s.

RUTHERFORD, John. F. *Vláda.* Praha: Nakladatelské právo, 1928. 345 s.

Strážná věž. 1972, (20). Samizdatové vydání.

Strážná věž. 1990, **111**(10/16).

Strážná věž. 2012, **133**(3).

Strážná věž. 2012, **133**(9).

Strážná věž. 2012, **133**(12).

Strážná věž. 2014, **135**(17).

Strážná věž: Studijní vydání. 2014, **135**(18).

Strážná věž: Studijní vydání. 2014, **135**(20).

Strážná věž: Studijní vydání. 2014, **136**(2).

Svědkové Jehovovi: Hlasatelé Božího Království. Brooklyn: Watch Tower Bible and Tract Society of Pennsylvania, 1993. 750 s.

Světaširá bezpečnost pod „Knižetem pokoje“. (Datace není uvedena, vydáno svědky Jehovovy zřejmě těsně po roce 1985.) Samizdatové vydání. 118 s.

Věčný život ve svobodě Božích synů. New York: Watch Tower Bible and Tract Society of New York, 1972. 378 s.

Zjevení – Jeho slavné vyvrcholení se přiblížilo! (Datace není uvedena, vydáno svědky Jehovovy zřejmě těsně po roce 1988). 320 s.

SEKUNDÁRNÍ ZDROJE

BARTOŠOVÁ, Jana. *Rozmluvy z Písem se Svědky Jehovovými.* Praha: Setkávání, 1999, 44 s.

BUTTERWORTH, John. *Sekty a nová náboženství.* In *Víry a vyznání.* Bratislava: Slovart, 1993, 199 s.

Dingir. 2014, **17**(2). ISSN 1212-1371.

PERFECKI, Stanislav. *Byl jsem svědkem Jehovovým.* 1. vyd. Bratislava: Evangelická církev metodická v ČSSR, 1990, 86 s. ISBN 80-85013-02-9.

FRANZ, Raymond. *Hledání křesťanské svobody.* Davle: Kernberg Publishing, 2011, 606 s. ISBN 978-80-87168-03-5.

FRANZ, Raymond. *Krise Svědomí*. 2. vyd. (v Návratu domů 1. vyd.) Praha: Návrat domů, 1998, 415 s. ISBN 80-85495-80-5.

MARTINEK, Branislav. *Náboženská společnost a stát – Historie svědků Jehovových v Československu*. Praha: Dingir, 2000. 64 s. ISBN 80-902528-3-4.

MASON, Doug. *Kritika*. 2011. 37 s.

NOVOTNÝ, Tomáš a Zdeněk VOJTÍŠEK. *Základní orientace v nových náboženských směrech*. 3. vyd. Praha: Oliva, 1995, 47 s. ISBN 80-85942-00-3.

REMEŠ, Prokop. *Svědkové Jehovovi – historický přehled*. Praha: Oliva, 1995, 32 s. ISBN 80-85942-03-8.

REMEŠ, Prokop. *Svědkové Jehovovi, nebo bible?* Praha: Fokus, 1990, 117 s. ISBN 80-900093-3-6.

RUMBLE. *Kdo jsou Svědci Jehovovi?* Rovnov nad Doubravou: Triality, 48 s. ISBN 80-902786-7-1.

ŠTAMPACH, Odilo I. *Sekty a nová náboženská hnutí: Naděje a rizika*. 2. vyd. Praha: Oliva, 1995, 15 s. ISBN 80-85942-01-1.

ŠTAMPACH, Odilo I. *Sekty*. 1. vyd. Praha: Pastorační středisko při arcibiskupství pražském, 1992, 20 s.

VÍTEK, Otto. *Nesplněné prorocké předpovědi – co na to Písmo?* Bystřice pod Hostýnem: Vlastním nákladem, 2011. 4 s.

VOJTÍŠEK, Zdeněk. *Encyklopedie náboženských směrů a hnutí v České republice*. 1. vyd. Praha: Portál, 2004. 462. s. ISBN 80-7178-798-1.

VOJTÍŠEK, Zdeněk. *Netradiční náboženství u nás*. 1. vyd. Praha: Dingir, 1998, 1. vyd. 137 s. ISBN 80-902528-0-X.

WALTERS, Wesley a GOEDELMAN, Kurt. *Svědkové Jehovovi*. In Průvodce sektami a novými náboženstvími. Praha: Návrat domů, 1994, 186 s. ISBN 80-85495-29-5.

2000 let křesťanství. 1. vyd. Kostelní vydří: Karmelitánské nakladatelství, 1999, 1. vyd. 1009 s. ISBN 80-7192-388-5.

INTERNETOVÉ ZDROJE

<http://wol.jw.org/cs>

<http://www.krev.info>

<http://www.czso.cz>

<http://www.dingir.cz>

<http://www.straznavez.cz>

<https://cs.wikipedia.org>

KORESPONDENCE

Dopis Jozefa Vaškoviče z 8. 4. 2015.

SUMMARY

The goal of this Senior project is to briefly explain the development of the apocalyptic expectations in Czech history, according to the Jehovah's Witness denomination. This project also describes other expectations of this religious movement about the apocalyptic process and the after-life in paradise.

O AUTOROVĚ

STANISLAV HODOUŠ (*1982) se narodil na moravském venkově. Mládí prožil v Holešově. Vyučil se elektrikářem v Kroměříži, kde poté vystudoval také ekonomiku a podnikání. Nakonec vystudoval teologii na Cyrilometodějské teologické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci. Mezi jeho zájmy patří religionistika, v rámci které se zaměřuje na nová náboženská hnutí a sekty. Mezi nimi se dlouhodobě specializuje zejména na Náboženskou společnost svědkové Jehovovi. V současnosti žije s manželkou a čtyřmi dětmi v Prusinovicích na podhostýnsku.

© **Bc. Stanislav Hodouš**

ČESKÝ ARMAGEDON

Vývoj očekávání konce světa v prostředí českých svědků Jehovových

ISBN 978-80-260-9513-2

Náklad 200 ks

Vydání první

Vydáno autorem, Prusinovice, 2016

Vytiskla tiskárna Tigris, spol. s r. o., Tovární 1839, Holešov, 2016

V elektronické podobě lze knihu volně šířit bez svolení autora.

Autor se zabývá otázkou, která byla a zůstává stěžejní pro život náboženské společnosti svědků Jehovových. Zkoumá totiž vývoj apokalyptického očekávání v nauce a praxi zmíněného náboženského útvaru. Jedná se o příspěvek k obeznámení se společností, která již tradičně patří k nejznámějším náboženským hnutím v naší vlasti, která však současně v obecném povědomí vykazuje jistou míru zastřenosti. Téma apokalyptiky a očekávání konce světa v prostředí českých svědků Jehovových je dosud prakticky zcela neprobádané. Přínosem práce je použití oficiálních materiálů studované náboženské společnosti, které jsou jen nesnadno dostupné a pisatelova odhodlanost jít k pramenům, tedy práce s velkým množstvím primárních zdrojů. Ze sekundárních zdrojů autor konzultoval četnou a relevantní literaturu v českém jazyce, čímž prokázal, že je solidně obeznámen se stavem bádání v našem prostředí. Autor je osobně angažován a neskrývá ryzí zájem o téma. Formulace pak vynikají vyvážeností a respektem k názoru druhých. Nanejvýš kladně lze hodnotit skutečnost, že navázal osobní kontakty jak se zástupci z akademického prostředí – Společnost pro studium sekt a nových náboženských směrů, tak i se členy samotné náboženské společnosti svědků Jehovových.

Z oponentského posudku

Vytiskl: www.TiskovyExpress.cz